ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

ޖުޑީޝަރީ ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން

23 އޭޕްރީލް 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ގ (ކޮމިޓީރޫމް ނަންބަރު 11)

ފެށުނު ގަޑި: 11:30

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވީ ކޮމިޓީގެ މުގައްރިރު؛ މަނަދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސެއިން މުބާރިކް}

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم. ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ 14 ވަނަ ބައްދަލުވުން ފަށަން. މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިއްބެވީ ހުޅު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ.އަސްލާމް ނަޒީމް، ފުވައްމުލަކު ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީ ފަޒާދު، ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު، ތޮއްޑޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއިލް ނިޒާރު، ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަހްމަދު ރިޔާޝް، ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުހައްމަދު ޝާހިން ބަޝީރު، ކެނދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަހްމޫދު ފާރިސް، ހޮޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސައްތާރު މުހައްމަދު، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިބްރާހީމް ނާޒިލް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި މިއަދު އެޖެންޑާކުރެވި ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރަމުންދާ ބިލުތަކުގެ ތެރެއިން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (ވަސިއްޔަތްތަކާ ބެހޭ ޤާނޫނު)އަށް އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުން. އަޅުގަނޑުމެންވެސް، އެ ބިލާ ގުޅޭ ގޮތުން ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުން އަދި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް ޑިޕާޓްމަންޓުން އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހެޅުނު ބަދަލުތައް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ ކޮމިޓީން ދިރާސާކުރަމުންދާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚިޔާލު މަޝްވަރާކޮށް. މިއާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން މި ބިލު ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބިފާ އެކިގައި އާންމު އުސޫލުން ކޮމިޓީން ހުށަހަޅައިފިން. އެހެންކަމުން އަޅުގަނޑުމެން ބަންޑާރަ ނައިބު އެކިގައި މަޝްވަރާކުރުމަށް ބައްދަލުވުން ވެސް ކުރިއަށް ގެންދެވުނު މިހާރު. އަޅުގަނޑުމެން، އަޅުގަނޑު ބިލު ދެކޭ ގޮތުން މިހާރު ހަމަ ބިލު ހަމަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް ހިއްސާކޮށްދޭ ކަމަށް ފާހަގަކުރަން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީން އަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލުން، ކުރިން ވެސް ބިލުތަކުގައި އަމަލުކުރި އުސޫލުން އެއްވެސް އިޞްލާޙެއް ކޮމިޓީގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ނަމަ ފާހަގަކުރަމުން ވާނަމަ އެއްވެސް މެންބަރަކު ނޫނީ ކޮމިޓީގެ ވޯޓަށް އެހުމުގެ ކުރިން ހުށަހަޅައިދެއްވުން. މިގޮތުން ކުރިއަށްގެންދިއުމަކީ އެއްވެސް އިޞްލާޙަކާ މެދު މެންބަރުން ކުރިއަށް ގެންދަވަން ބޭނުންފުޅުވާ އިޞްލާޙެއް ވޭތޯ؟ އިޞްލާޙެއް އެއްވެސް މެންބަރަކު ނުވާނަމަ ކޮމިޓީން އަމަލުކުރަމުންދާ އުސޫލުން ފަހަރެއްގައި މާއްދާއެއް ހުށަހެޅުމަށް ކުރިއަށްގެންދަން.

އިދާރީ މޫޖުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ބިލު. 1 ވަނަ ބާބު. ފެށުން. ތަޢާރަފާއި ނަން. 1 ވަނަ މާއްދާ. (ހ)- މިއީ ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަދާކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ޤާނޫނީ އެންމެހައި ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، އެ އޮފީހުން ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާއި ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible] ގޮތުގެ މަތިން [illegible] ބަނޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކާއި ބާރުތަކާއި، އެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް ފުރިހަމައިން އަދާކުރުމަށް ޓަކައި ބަނޑާރަ ނައިބަށް ލިބިގެންވާ ބާރުތައް ކަނޑައަޅައި ބަޔާންކުރުމާއި، ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަގާމުތަކާއި ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމާ ގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި އެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ އުސޫލުތައް ކަނޑައަޅާ ބަޔާންކުރުމުގެ ގޮތުން. (ށ)- މި ޤާނޫނަށް ކިޔާނީ ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ޤާނޫނެވެ.

މަޤްޞަދު. 2 ވަނަ މާއްދާ. މި ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދަކީ އަންނަނިވި ކަންކަން ޙާޞިލުކުރުމެވެ. (ހ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަދާކުރުމަށް ހަމަޖެހިފައިވާ ޤާނޫނީ އެންމެހައި ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، އެ އޮފީހުން ފޯރުކޮށްދޭންޖެހޭ ޚިދުމަތްތަކާއި [illegible] ބަޔާންކުރުން. (ށ)- ޤާނޫނީ ވެރިކަން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކާއި ކަނޑައެޅުން. (ނ)- ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުން ބަނޑާރަ ނައިބަށް [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކާއި އަދާކުރުމުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަނޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް [illegible] [illegible] ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] [illegible]. (ރ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. (ބ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] [illegible] ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] [illegible]. (ޅ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible] [illegible].

2 ވަނަ ބާބު. ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible]. 3 ވަނަ މާއްދާ. (ހ)- "ބަނޑާރަ ނައިބުގެ [illegible]" އަކީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 133 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި [illegible] 116 ވަނަ މާއްދާގެ [illegible] [illegible]

ވަކި ފުޓްނޯޓެއްގެ ގޮތުގައި ހިމަނާ ފުޓްނޯޓްއެއްލެވުން. (ށ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އެންމެ އިސް ފަރާތަކީ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 133 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އައްޔަންކުރާ ބަނޑާރަ ނައިބެވެ. (ނ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހަށް އިނގިރޭސި ބަހުން ކިޔާނީ "Attorney General's Office" އެވެ. ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް. 4 ވަނަ މާއްދާ. ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަދާކުރަންޖެހޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ. (ހ)- ޤާނޫނުގެ ވެރިކަން ނަގަހައްޓައި، ހިމާޔަތްކޮށް ކުރިއެރުވުމާއި، ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި، ރައްޔިތުންގެ މަސްލަހަތާއި، އާންމު މިނިވަންކަން ދިފާޢުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުން. (ށ)- ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތުތައް ކަނޑައަޅައި، އެ ސިޔާސަތުތަކާ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލަށް އެންގުން. (ނ)- ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެކަން ހަވާލުކުރެވިގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަ އެކަން ކަންކުރުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ކޯޓުތަކުގައި އެ ނޫން ވެސް އެފަދަ ތަންތަނުގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ދަޢުވާކުރުމާއި ދިފާޢުކުރުން. (ރ)- އާބިޓްރޭޝަނާއި މީޑިއޭޝަން ފަދަ އޯލްޓަނޭޓިވް ޑިސްޕިއުޓް ރިޒޮލިއުޝަން ނިޒާމުތައް ކުރިމަތިވާ ދިވެހިރާއްޖޭއިން ބޭރުގައި ހިނގާ މައްސަލަތަކުގައި ސަރުކާރާއި ދިމާ ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރުން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު. އާދެ! ކުރިއަށްގެންދަވާ.

<u>އިދާރީ މުޖުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

(ނ)- ޤާނޫނުއަސާސީގައި އެކަން ހަވާލުކުރެވިގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަމުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަންކަން ފުރިހަމަ އެކަން ކަންކުރުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ކޯޓުތަކުގައި އެ ނޫން ވެސް އެފަދަ ތަންތަނުގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ދަޢުވާކުރުމާއި ދިފާޢުކުރުން. (ރ)- އާބިޓްރޭޝަނާއި މީޑިއޭޝަން ފަދަ އޯލްޓަނޭޓިވް ޑިސްޕިއުޓް ރިޒޮލިއުޝަން ނިޒާމުތައް ކުރިމަތިވާ ދިވެހިރާއްޖޭއިން ބޭރުގައި ހިނގާ މައްސަލަތަކުގައި ސަރުކާރާއި ދިމާ ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރުން. (ބ)- ދައުލަތާ ގުޅުން ހުރި ކަންތައްތަކާއި އެންމެހައި ކަންކަމުގައި ސަރުކާރާއި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ޤާނޫނީ ލަފާދިނުން. (ޅ)- ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކަށް އެކުލަވައިލާ އެއްބަސްވުންތަކާއި، ގަވާއިދުތަކާއި، ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ގުޅޭ ޑްރާފްޓް އެ އިދާރާތަކަށް ތައްޔާރު ކޮށްދިނުން. (ކ)- ބަނޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ ގޮތުގައި ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ

އެންގުރައި މަސައްކަތްތަކެއްކުރުން. (ހ)- ބައިނަލްއަގުވާމީ ގާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ދިވެހި ދައުލަތުން އުފުލަންޖެހޭ ބައިނަލްއަގުވާމީ އިލްތިޒާމުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުންނާއި، ބޭރު ދައުލަތްތަކާއި ބައިނަލްއަގުވާމީ ޖަމުޢިއްޔާތަކާ އެކު ދިވެހިރާއްޖެއިން ބައިވެރިވާ ނުވަތަ ބައިވެރިވުމަށް މަސައްކަތްކުރާ މުޢާހަދާތަކާއި އެއްބަސްވުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ސަރުކާރަށް ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ގާނޫނީ ލަފާދިނުން. (ވ)- ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބިލުތައް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ތަސްދީޤުކުރުމުގެ ކުރިން އެ ބިލުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ގާނޫނީ ލަފާދިނުން. (މ)- ގާނޫނު ހުށަހެޅުމާ ދާއިރާތަކާއި، ގާނޫނު އިސްލާޙުކުރަންޖެހޭ ދާއިރާތައް ފާހަގަކުރުމާއި، ކަމާ ބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން އެ ދާއިރާތަކާ ގުޅޭ ދިރާސާތައް ކުރުމާއި، ކަމާ ގުޅޭ ބިލުތައް އެކުލަވައިލުން. (ރ)- ގާނޫނުއަސާސީން ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތަކާއި އިސްލާޙުކުރަންޖެހޭ ދާއިރާތައް ފާހަގަކުރުމާއި، ކަމާ ބެހޭ އިދާރާތަކާ ގުޅިގެން އެ ދާއިރާތަކާ ގުޅޭ ދިރާސާތައް ކުރުމާއި، އެކަމާ ގުޅޭ ބިލުތައް އެކުލަވައިލުން. (ބ)- ޖަމާޢާ ނުގެ ނުވަތަ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ބޭނުންވާ ގާނޫނުތައް ހުރި ނަމަ، އެކަން ފުރަކާތް އެ ގާނޫނުތައް އުފައިދިނުން ނުވަތަ އިސްލާޙުކުރުމަށް ކަމާ ބެހޭ ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ލަފާދިނުމާއި އެ އިދާރާތަކުގެ މަޝްވަރާއާ އެކު ކަމާ ގުޅޭ ބިލުތައް އެކުލަވައިލުން. (ޅ)- އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ސަރުކާރުގެ ސިޔާސަތުތައް ފުޅާކޮށްދިނުމާއި، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ބައިނަލްއަގުވާމީ މުޢާހަދާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއިން ތަންފީޒުކުރުމާއި، އެ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ޖަވާބުދާރީވާން ކަނޑައެޅިފައިވާ ފޮނުވުމުތަކަށް ދިވެހިރާއްޖެއިން ރިޕޯޓުތަކުގެ ތައްޔާރީ ނިންމާ ހުށަހެޅުމާއި، އެ މުޢާހަދާތަކުގެ ދަށުން ދިވެހިރާއްޖެއިން ކުރަންޖެހޭ ތަންފީޒީ މަސައްކަތްތަކުގެ މޮނިޓަރކުރުމާއި، އިންސާނީ ޙައްޤުތަކާ ބެހޭ ބައިނަލްއަގުވާމީ އަދި ސަރަޙައްދީ ނިޒާމުތަކާ އެކު މަސައްކަތްކުރުން. (ކ)- ދިވެހިރާއްޖޭގެ ގާނޫނުތައް ޝާއިޢުކުރުމާއި، އެ ގާނޫނުތައް ފަސޭހަކަމާ އެކު ބޭނުން އަދި ލިބެން ހުންނާނެ އިންތިޒާމު ހަމަޖެއްސުމާއި، ގާނޫނުތަކަށް ގެނެވޭ އިސްލާހުތައް ހިމެނޭ ގޮތަށް ގާނޫނުތައް ފުރިހަމަކޮށް އަޕްޑޭޓްކޮށް ގަވާއިދުން އާންމުކުރަމުން ގެންދިއުން. (ގ)- ދިވެހިރާއްޖޭގައި އަމަލުކުރާ ގާނޫނުތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން އާންމުން ހޭލުންތެރިކުރުވުން. (ޏ)- އާއްމުން ގާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިގެން އާއްމުން ގޮވާލާ ބާރުތަކާއި ހިނދުކޮޅު، ޗާންދު ބާޒާރު މައުލޫމާތުތަކާއި ތަރުތީބުކުރާ ތަފާސްހިސާބުތަކުގެ ބަޔާން ތަފާސްހިސާބުތަކަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އުސޫލުގެ ދަށުން ގާނޫނީ އެހީތެރިކަން ފޯރުކޮށްދިނުން. (ސ)- ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ ދަށުން ނުވަތަ އަދި ގާނޫނުގެ ދަށުން ބިނާކުރެ ނަހުގެ ބޯޓުތަކުގެ ދަށުން ނުވަތަ ބިނާކުރެ ނަހުގެ އިދާރާތަކުގެ ދަށުން ހިންގަމުން ކަނޑައެޅޭ އިދާރާތަކަށް ބޭނުންވާ އިދާރީ އަދި ގާނޫނީ ފޯރުކޮށްދިނުން. (ޑ)- އަލުން ގާނޫނުތަކުން ބިނާކުރެ ސަރުކާރުގެ އެޖެންސީގެ މަސައްކަތްތަކުގެ ގޮތުގައި ކަނޑައަޅާ ކަންކަންކުރުން؛ އަދި (ޢ)- ޖުޑީޝަރީއާއި ގާނޫނީ ކަންތައްތައް ބިނާކުރެ

ނައިބާ މަޝްވަރާކުރައްވާ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގައި އަދާކުރުމަށް ޖަކާއި ކުރަންޖެހޭ އެންމެހައި މަސައްކަތްތަކަށް ބަންޑާރަ ނައިބު އަންގާ ގޮތެއްގެ މަތިން ކުރުން. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ޤާނޫނު. 5 ވަނަ މާއްދާ. (ހ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިދާރީ ޤާނޫނު އެކަކަށާއި، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އެހެއްޓި ޒާބިތަޔަންތަކާއި، ޒިމްމާދާރުކުރާތަކާއި، ސިޔާސަތުތަކާއި، ޤަވާޢިދުތައް ކަނޑައަޅައި، އެބަޔަކަށްގެ މަސައްކަތްތަކާއި އިންތިޒާމުތައް ކަނޑައަޅާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. މި ޤާނޫނުގައި ކިޔާނީ، "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިދާރީ ޤާނޫނު" އެވެ. (ށ)- ބަންޑާރަ ނައިބާއި، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޤާމުތަކަށް އައްޔަންކުރާނެ މީހުންނާއި، ސްޓާފުގެ ޤާނޫނީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ހިފެހެއްޓުން ގޮތަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަޤާމުތަކާއި ތަރުތީބުކުރުމާއި ގޮތުގެ ޤާނޫނު ކަނޑައަޅާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. މި ޤާނޫނުގައި ކިޔާނީ، "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަޤާމުތަކުގެ ޤާނޫނު" އެވެ. (ނ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ދަށުން ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުން ހިންގުމަށް އުފެދޭ ގާނޫނުތަކުން ނުވަތަ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ ކަނޑައަޅާ އިދާރީގޮތުން ހިންގާނެ ގޮތުގެ އިންތިޒާމުތައް ކަނޑައަޅާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. (ރ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުން، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ދަށުން ހިންގާ ފަދަ އިދާރާއެއް ނުވަތަ އިދާރާތަކެއް ގާއިމުކޮށް ހިންގުމުގެ އިޚްތިޔާރު ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބިގެންވެއެވެ. ތިންވަނަ ބާބު. ބަންޑާރަ ނައިބު.

ކޮނޑޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޖުދޫ ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މި ހިތަށްއަރަނީ...

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މި ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ކޮނޑޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޖުދޫ ޒާހިރަށް.

ކޮނޑޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޖުދޫ ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. މިއީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ބެލުމުގައި ބާރުއަތޮޅިފައި ވަރަށް ތަފްސީލުކޮށް އެބަހުރި ދެން. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތަށްއަރަނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ މުޅި ދައުލަތުގެ އެންމެހައި އިދާރާތަކަށް ލާޒިމުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޤާނޫނީ ލަފާގެ މި ގާނޫނުގައި އެބަ، މި ބެލުމުގައި އެބަ ކަނޑައަޅައޭ. އެހެންވީމާ މިސާލަކަށް ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން، ސަރުކާރުގެ އިދާރާއަކުން ގޮތުން ޙާލަތު ކަމެއް ކުރާކަން ބަންޑާރަ ނައިބަށް

ނޯޓިސްގާ ހިސާބުން އަދި ތަފާތަކަށް އެދިފައިނުވި ނަމަވެސް، ނޯޓިސްގާ ހިސާބުން އިސްވެ ބަޔާންކުރަ ނަމްބަރު އެކަންކަން ހުއްޓުވައި ނުވަތަ އެއަށް ބަސްބުނުމުގެ ބާރު ގާނޫނުން ބިލުން އެބަ ލިބިދޭތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯއޭ. އޭގެ ޖިނާއީގޮތުގެ ތަޙުޤީޤު އެ ބާރު އެގޮތަށް ދޭން ފެންނަތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯއޭ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ހިތަށްއަރާތީ ކޮމިޓީގައި ކުޑަކޮށް މަޝްވަރާކޮށްލެވުން ހުށަހަޅައިލަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް ދައުލަތާ ގުޅުން ހުރި އެންމެހައި ކަންކަމުގައި ސަރުކާރާއި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ގާނޫނީ ލަފާއާއި މަޝްވަރާދިނުން. ދެން ދައުލަތުގެ އިދާރާ މިއީ އެކި ގާނޫނުތަކުގައި އެކި ގޮތަށް މާނަކޮށްދީފައި ވާނެ އެއްޗެއް. މި ގާނޫނުގެ ބޭނުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިމަނާ މިގޮ މާނަކުރުމުގެ ތެރޭގައި ދައުލަތުގެ އިދާރާ މާނަކޮށްދީފައި.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެސް.އޯ.އީ ހިމެނޭތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދައުލަތުގެ އިދާރާ އެބަ އޮތް މާނަކޮށްދީފަ. އާދެ! 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)- ދައުލަތުގެ އިދާރާ ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރުގެ ދަށުގައި ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި، ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި، ޤާނޫނުއަސާސީގެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ އެންމެހައި މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަންތަކާއި މުސްތަޤިއްލު މަޤާމުތަކުގެ އޮފީސްތަކާއި، އޮތޯރިޓީތަކުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި، އަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ބާރުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި ތަންތަނަށެވެ. އަދި މި މާނައިގެ ތެރޭގައި ސަރުކާރުގެ ޝެއާރު ހިއްސާ ހިމެނޭ ކުންފުނިތައް ވެސް ހިމެނޭނެއެވެ. ދެން ހަމަ އެގޮތަށް ސަރުކާރުގެ އިދާރާ އެބައޮތް މާނަކޮށްދީފަ. ކަމަށް ބުނެފައި އެ ވަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހާއި ސަރުކާރުގެ އެންމެހައި ވުޒާރާތަކާއި އެ ވުޒާރާތަކުގެ ދަށުން ހިނގާ ޑިޕާޓްމަންޓްތަކާއި ސަރުކާރުގެ އެހެނިހެން އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި ތަންތަނަށެވެ. މި މާނައިގެ ތެރޭގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތަކާއި ތަރުތީބުވާ ގޮތުން ހިންގުމަށް ޓަކައި އުފައްދާފައިވާ ކައުންސިލްތަކާއި ވެސް ހިމެނޭނެއެވެ. އާދެ! އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ޒާހިރު.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފު ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު އަސްލު މި ފާހަގަކުރީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކެއް ގޮތުގައި އެންމެ ފުރަތަމަ (ހ) ގައި ގާނޫނުގައި ވެރިކަން ނަގަހައްޓައި ހިމާޔަތްކޮށް، ކުރިއެރުވުމަށާއި ތަރައްޤީވުމުގެ ސަލާމަތާއި ތަރައްޤީގެ މަސްލަހަތު އެންމެ މިނިވަންކަން ދިފާޢުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުން. އެކަންކުރުމަށް ޖަކައި މުހިންމު ކަމެއް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހަށް އެކަން ނިސްބަތްވާ ހިސާބުން، ގާނޫނާ ހިލާފު ކަމެއް ކުރެވިފައިވާނަމަ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ނިސްބަތްވާ ހިސާބުން ފެނިގެން ވެސް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އިންޓަރވެންޝަނެއް އެއަށް ގެންދެވޭ ގޮތަށް ގާނޫނުގައި އެކަން، އެ ބާރުދީފައި އޮތުން. އެއީ ތަފާތުކަން އަދި އުޅުނަސް ނޫރުން ކަމުގައި ވިސްނޭ މިހާރު މައިގަނޑު ގޮތުގައި ހުރިހާ މުއައްސަސާތަކުގައި މިހިރީ ލަފާއާއި މަޝްވަރާދިނުން، މަސައްކަތްކުރުން، ގާނޫނީ ލަފާދިނުން، ބިލުތައް އެކުލަވައިލުން، ބިލުތައް އެކުލަވައިލުން، ނިޒާމުގެ ސަރަހައްދީ ނިޒާމުތަކާ އެކު މަސައްކަތްކުރުން. އެހެންވީމާ، އިސްވެ އެކަން ފާހަގަކުރެއްވިއްޖެހާ އެ ބާރު ސީދާ ގާނޫނުގައި އެގޮތަށް ލިޔެގެންނޫނީ ކަމުގައި ވާނަމަ، މިސާލަކަށް މި ފުރަންސަ ސޯޝަލް މީޑިއާއިން ވިއަސް އަދި ނޫސްތަކުން ފެނުނަސް ވެސް އެއަށް އިންޓަރވެންޝަނުގެ ބާރު ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ލިބިގެންދާނުނަ ގާނޫނާ ހިލާފަށް ސަރުކާރުގެ އިދާރާއަކުން ކަމެއް ކުރިޔަސް ހަރަކާތްތެރިކުރައި. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް މާއްދާއެއް އެޖެންޑާކުރަން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހާ މަޝްވަރާކޮށްގެން ހިނގައްޖެއްޔާ ފެންނަނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މިހާރު ތި ފާހަގަކުރި ހިސާބުން އަޅުގަނޑު ބިލުގައި މިހާރު މި އޮތް ހިމަނާފައި އޮތް ކަންތައްތަކުގެ ތެރެއިން ވެސް އެކަން އެގޮތަށް ކުރަން ބާރުން ކަމަށް ވާނަމަ އެ ބާރުދިނުމުގެ ކަމަށް. ދައުލަތުގެ ގޮތުން ހުރި އެންމެހައި ކަންކަމުގައި ލަފާއާއި މަޝްވަރާދިނުން އެއީ ކޮންމެހެން ލަފާދިނުން އެދިގެން ލަފާދިނުމަކަށް ލިމިޓްވެގެންނެއް ނޫނޭ ހަމަ. އިސްވެ ވެސް ހަމަ ލަފާދިނުމާ ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަނީ. ގާނޫނުން އެ ބާރު މިހާރު ވެރިކަމުގެ ތެރެއިން ވެސް ހަމަ ލިބިދޭނެ.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޢުރޫފު ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ރޮނގެން ޖަހައި ދަންނަވައިލީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އިތުރު އިޢުތިރާޟެއް މެންބަރަކު އެބަ އޮތްތޯ؟ ނެތް. އާދެ! ކުރިއަށް ގެންދަވާ.

އިދާރީ މޫޖުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

3 ވަނަ ބާބު. ބަނޑާރަ ނައިބު. ބަނޑާރަ ނައިބު އައްޔަންކުރުމާއި ވަކިކުރުން. 6 ވަނަ މާއްދާ. ބަނޑާރަ ނައިބު ކަމުގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރާނީ ވަކިކުރާނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއެވެ. ބަނޑާރަނައިބުގެ ޝަރުތުތައް. 7 ވަނަ މާއްދާ. ބަނޑާރަ ނައިބުގެ މަޤާމަށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްކުރާ މީހަކީ ގާނޫނުގެ ދާއިރާއިން ފުރިހަމަކަމާއި ތަޢުލީމާއި ތަޖުރިބާ ހުރި، ވަޒީފާގެ މަޖިލީހުން އައްޔަންކުރުމުގެ ޝަރުތު ހަމަވާ މީހަކު ކަމުގައި ވާންވާނެއެވެ. ބަނޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް. 8 ވަނަ މާއްދާ. ބަނޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ. (ހ)- ގާނޫނުގެ ވެރިކަން ނަގާހައްޓައި، ހިމާޔަތްކޮށް ކުރިއެރުވުމާއި، ރައްޔިތުންގެ ސަލާމަތާއި، ރައްޔިތުންގެ މަޞްލަޙަތާއި، އާންމު މިނިވަންކަން ދިފާޢުކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުން. (ށ)- ދައުލަތާ ގުޅުންހުރި ގާނޫނީ އެންމެހާ ކަންކަމުގައި ސަރުކާރަށާއި ދައުލަތުގެ އިދާރާތަކަށް ގާނޫނީ ލަފާދިނުމާއި މަޝްވަރާދިނުން. (ނ)- ޖިނާއީ މައްސަލަތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމުގެ މައިގަނޑު ސިޔާސަތު ކަނޑައަޅައި، އެ ސިޔާސަތުތަކާ ޕްރޮސިކިއުޝަން ބެލެހެއްޓުން. (ރ)- ޤާނޫނުއަސާސީގައި ނުވަތަ ގާނޫނުގައި އެހެން ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ބާރުތަކުގެ ގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގައި ފިޔަވައި، ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކާއި، ރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ކޯޓުތަކުގައި، އަދި އެހެން ވެސް އެފަދަ ތަންތަނުގައި ދިވެހި ދައުލަތުގެ ނަމުގައި ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރުން. (ބ)- ޤާނޫނުއަސާސީގައި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަސްއޫލިއްޔަތުކަމުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަންކަން ފިޔަވައި އެހެން ކަންކަމުގައި ކޯޓުތަކުގައި ދައުލަތުގެ މަޞްލަޙަތު ދިފާޢުކުރުން ނުވަތަ ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރުން ނުވަތަ ތަމްސީލުކުރުމަށް ކަނޑައެޅުން. (ޅ)- ސަރުކާރު ޝާމިލުވާ މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ވެސް ދައުލަތުގެ މަޞްލަޙަތު ނުވަތަ އާންމު މަޞްލަޙަތަށް ހިމާޔަތްކުރުމަށް ބަނޑާރަ ނައިބަށް ފެނިއްޖެ ހާލަތެއްގައި މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި އެ މަޞްލަޙަތު ހިނގާއިރު ކޯޓަށް ހާޟިރުވެ ވާހަކަދެއްކުން. (ކ)- އާބިޓްރޭޝަނާއި މީޑިއޭޝަން ފަދަ އޯލްޓަނޭޓިވް ޑިސްޕިއުޓް ރިޒޮލިއުޝަން ނިޒާމުތައް ދުވަލީކޯޓު ދިވެހިރާއްޖޭގައި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގައި ހިނގާ މައްސަލަތަކުގައި ސަރުކާރާއި ދިވެހި ދައުލަތް ތަމްސީލުކުރުން ނުވަތަ އެފަދަ ނުވަތަ ތަމްސީލުކުރުމަށް ފަރާތްތައް ކަނޑައެޅުން

ކަނޑައެޅުން. (އ)- ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން ކުރަމުންގެންދާ ނުވަތަ ކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަކީ ޤާނޫނާ ޚިލާފުވާ ކަމެއް ކަމުގައި ވިސްނަވައިފިނަމަ، އެކަމުގައި ދައުލަތުގެ މަސްލަހަތަށް ނުވަތަ އާންމު މަސްލަހަތަށް ހިމެނޭ ކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބެއް ފެނިއްޖެނަމަ، އެ ކަމެއްގައި ކުރިއަށްދާނެ ގޮތުގެ ލަފާ އެ އިދާރާއަކަށް ދިނުން. (ވ)- ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން ކުރަމުންގެންދާ ނުވަތަ ކުރުމަށް ނިންމާފައިވާ ކަމަކީ ޤާނޫނުއަސާސީއާ ނުވަތަ ޤާނޫނާ ޚިލާފު ކަމެއް ކަމަށް ބެލެވޭ ސަބަބެއް ފެންނަ ކަންކަމުގައި އެ އިދާރާތަކަށް އަންގައި، އެ ކަންކަމުގައި ކުރިއަށްދާނެ ގޮތުގެ ލަފާ އެ އިދާރާއަކަށް ދިނުން. (މ)- ދިވެހިރާއްޖޭގެ އަދި ދިވެހިރައްޔިތުންގެ ބޭރުގެ ކޯޓުތަކުގައި، އިންސާފު އުފެދި ތަންތަނުގައި ދިފާޢު ދައުލަތުގެ ޝާމިލުވުމުން ހިނގާ މަސްލަހަތުތަކުގައި އެ މަސްލަހަތު ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި ދައުލަތުން މަސްލަހަތު އެންމެ ގާތުން ކުރިޔަށް ގެންދިއުން. (ފ)- ދައުލަތުގެ ދި އިދާރާތަކުގެ މަސްލަހަތުތަކާ ދައުލަތުގެ ވާރުތަކުން ނިންމުމަށް ނިންމުންތަކާ ނިސްބަތްވާ ނިންމުން. މަސްލަހަތުގެ ޤާނޫނީ ތަކެއްޗަކީ އެއްކޮށް ގުޅޭ ބަޔަކު ކުރުން ދައުލަތުގެ ބާރު ތަންފީޒުކުރުމާއި ހުށަހެޅޭ ޤާނޫނީ މަސްލަހަތުތަކާއި ގުޅޭ ދައުލަތުގެ ކާމިޔާބުކަން. (ދ)- ދައުލަތުގެ އިދާރާއަކުން ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުން ބަޔަކު ގޮތަށް ޤާނޫނީ އަދި ދައުލަތް އެކި ފަރާތްތަކާއި ދެމެދު ހިނގާ މަސްލަހަތުތަކުގައި ގޮތުން ބޭނުންވާ ހިނދެއްގައި ސަރުކާރު އެއްގޮތަށް ޚިދުމަތްކުރުން ދޭ ކަމެއް އެކަމުގައި މަޝްވަރާކޮށްގެން ބަޔާނެއް ކުރުން ހުށަހަޅާ ބަލައިގަތުމުގެ ޕާރޓީ ހިނގަމުންދާ އެ މަސްލަހަތުތަކުގައި ޤާނޫނީ ބާރު ދައުލަތް ގޮތުގެ ދައުލަތުގެ މަސްލަހަތުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން ކާމިޔާބު ކުރުމަށް ކަނޑައެޅުން، ދައުލަތުގެ ނުވަތަ ސަރުކާރުގެ އިދާރާތަކުގެ އެންގެން. (ތ)- މި ގާނޫނާއި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ބަލާ ނުވަތަ ބަލާނެ ނިޔަތުގެ ބޭނުމަށް އަދާކުރާނެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ނުވަތަ އެ ކަންކަމުގައި މަޝްވަރާ ދިނުމަށް ކާމިޔާބު ހާސިލުކުރުން. (ލ)- މި ގާނޫނާއި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ބަލާ ނުވަތަ ބަލާނެ ނިޔަތުގެ ބޭނުމަށް އަދާކުރާނެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖިނާއީ ޤާނޫނުތަކުގެ ދަށުން ނުވަތަ އެ ކަންކަމުގައި މަޝްވަރާ ދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖެއިންނާއި ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުގެ ކޯޓުސަރަޙައްދުތަކާއި މާލިއްޔަތު އަދާކުރުން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު އަރުވާނަން ހުޅު ދާއިރާގެ އިބްރާހިމް ޝަރީފު ޖ.އަލީގާ ނައިބަށް.

ހުޅު ދާއިރާގެ ޝަރީފު އަލީގާ ނައިބު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑުގެ އަސްލު ސުވާލަކީ އެބަޔަކީ މި އޮތީ (ރ) ގައި ދެއްކި. ދަޢުވާތަކުގެ ދެ އިދާރާއެއްގެ ދެމެދުގައި އުފެދޭ ހުސޫމާތްތަކަށް ގާނޫނީ ޙައްލެއް ހޯދައިދިނުމުގެ ގޮތުން، ހުސޫމާތް އުފެދިފައިވާ މައްސަލައާގުޅޭ ގާނޫނީގޮތުން ގޮތެއް ކަނޑައެޅުން. ދެން މިހާރު އޮތީ ކަންކަންގެ ދެއްތޯ ކޯޓުތަކަށް ވެސް ވަރަށް މާނަކުރުމާއި މި ކަންތައްތަކުގެ އިޚްތިޔާރެއް ދީފަ. އެހެންވީމާ، މި ދެ މާއްދާ ތަޢާރުޟުވާތީ އޮތީ އަޅުގަނޑު ބަލައިލަން ބޭނުންވަނީ ކޯޓުތަކުގެ އެއްކަލަ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް އެންމެ ބާރުތަކާއި މި މާއްދާ ދުރުއަރާތޯ؟

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވުން:</u>

އަޅުގަނޑަށް މިގައި ގަބޫލުކުރެވޭ މިސާލަކަށް ބަލާ ކަމަށް ވާނަމަ ރަށު ކައުންސިލު އިދާރާއާއި އަތޮޅު ކައުންސިލު އިދާރާ ދެމެދު ބިމެއްގެ މައްސަލަ ނުވަތަ އެހެން މައްސަލައެއްގައި ދިމާވާކަންކަން. އެފަދަ ކަންކަމުގައި އެގޮތަށް އޮންނަ ކަމެއްގައި އެ ޙައްލު ހޯދައިދިނުމަށް... (ވަގުތީގޮތުން ކަންކުރުން) ދެން މިގޮތަށް އޮތް ކަމުގައި ވިޔަސް އެ ޙައްލެއް ނުލިބޭ ކަމަށް ވާނަމަ، އާޚިރުގައި ފައިނަލީ ހަމަ ކޯޓަށް ގޮސްގެން ކޯޓުން ގޮތް ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު އެގޮތަށް އޮންނަން. ދެން އެކަމަކު މިގައި އިތުރު ސުވާލެއް އަޅުގަނޑުގެ އެބަ އުފެދޭ މިހާރު މިގައި އެބަ އާދޭ ދަޢުވާތަކަށް މާނަކޮށްދީފައި އޮތީއިރު، ދަޢުވާތަކުގެ އިދާރާގެ ގޮތުގައި އެބަޔަކީ ހުރިހާ ބައެއް ވަންނަ ގޮތަށް މާނަކޮށްދީފަ. ދެން މި ބާރުތައް ބައްލަވާލިއިރު، ބާރުތަކުގައި (ރ) ގައި މިސާލަކަށް، (ރ) ގައި ބައްލަވާއިރު ޤާނޫނުއަސާސީގެ ނުވަތަ ގާނޫނުގެ އެހެން ފަރާތެއްގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއް ކަމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކެއް ފިޔަވައި، ދަޢުވާތަކުގެ ނަމުގައި ދިފާޢުކުރުމުގެ ކޯޓުތަކުގައި، ދަޢުވާތަކުގެ ނަމުގައި ދިފާޢުކުރުމުގެ ކޯޓުތަކުގައި ދަޢުވާކުރުމާއި، ދަޢުވާ ލިބިގަތުމުގެ ބާރުގައި ނަގައިބާރު މި އޮންނަނީ. އެހެން ކަމަށް ވާނަމަ، ކައުންސިލު އިދާރާއަކީ ވެސް ވަކި އަމިއްލަ ނަފްސުގައި ދަޢުވާކުރުމާއި، ދަޢުވާ ލިބިގަތުމުގެ ބާރު ދީފައިވާ އިދާރާތަކެއް މިސާލަކަށް. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލު އިދާރާތަކަށް ކުރާ ދަޢުވާތަކެއް ވެސް ބަސްޖެހޭ ނަޢިބަށް ހެއްދޭ ކުރާނީ މި ގޮތަށް. ދަޢުވާތަކެއް މާނަކުރެވިފައި އެބައޮތް ދަޢުވާތަކުގެ އިދާރާ މާނަކުރެވުނުއިރު އެ ހުރިހާ ބައެއް އެބަ ވަދެގެންދޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ހަމަ ޢަމަލުކުރާ އުސޫލަކީ، ކައުންސިލު އިދާރާތަކުން ހަމަ ވަކިން އަމިއްލަ ނަފްސުގައި ދަޢުވާކުރާ ލިބިގެން އެ ބައިމީހުން ކުރިއަށްގެންދަނީ. މިނިވަން މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަންތަކުން ވެސް އެގޮތަށް ކުރިއަށް އެ ގެންދަނީ. އެހެންވީމާ، މި ސުވާލު އެގޮތަށް އުފެދުމުގެ ޗާގަ އެބައޮތްކަން އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ. 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ). 8 ބަލާލާ. އަޅުގަނޑު ފުރިބަސްބައްޔަރުވާނަން ފަރުސާވާލާމާ ތަރައިގެ އިއްޔެތޯކީ ފެންބަރު އަސްތަރު ރަސްމިރަން.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ފާހަގަކުރެއްވުން:

އާދޭ! އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ އެއް ކަމެއް ދަންނަވައިލަން ތަޖުރިބާކުރެވިފައި ހުރި ކަމެއް. އެއީ މި ޤާނޫނުއަސާސީ ފާސްކުރުމުން ފަހުން ތަމަރުކާޖީ ގާނޫނު ވެސް އުފެދުނު ފަހުން، ދެވަނަ ކޯޓުސިސްޓަމް އުފެދިގެން އައި ދުވަސްވަރުގައި، 2013 އިން 2018 އާ ދެމެދުގައި އޮތް ވެރިކަމުގެ ތެރޭގައި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ހަމަ ކޯޓުސިސްޓަމް އިޞްލާޙުކުރުން ދައުލަތުގެ ފޯރުކޮށް ދައުވާކުރާ ހުރިހާ މަޝްވަރާތަކުގައި، ކޯޓުސިސްޓަމްތަކަށް ރައްދުވާ ހުރިހާ މައްސަލަތަކުގައި ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުން ހުރީ ކަމެއް ކުރެއްވި. އެއީ ހަމަ ޖުޑީޝަލްސަރވިސް ކޮމިޝަނަށް މައްސަލަތައް ހުށަހެޅި، އިންސާފުވެރިކަމާއި މައްސަލަތަކާއި ކޯޓުސިސްޓަމް ފުރިހަމަ ވިޔަސް، އަދި އެގޮތުން ކޯޓުސިސްޓަމް ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގައި ފުރިހަމަ ދާއިރާގެ ވެރިޔާ ކޯޓުސިސްޓަމް ކުރިއެރުވުމާ ގުޅޭ ޚިޔާލުތަކާއި ހަމަޖެހިގެން އެ 5 އަހަރުދުވަހުގެ ތެރޭގައި. ހަމަވެސް، 2018 އިން ފެށިގެން އަނެއްކާ ވެސް އާއި ބަދަލުވެގެންދިޔަ. އެހެންވީމާ، ޤާނޫނުއަސާސީ މި ފިލާވަޅު ގޮތަށް އެ އިޞްލާޙުތައް ޢަމަލީގޮތުން ކަންތައްތަކުގެ އެގޮތަށް އޮތް އެކަން އެ ކުރެއްވީ. އެގޮތް ފަހުން 2018 އިން ފެށިގެން އަނެއްކާ ވެސް އާއި ބަދަލުވެގެން މިއަދު ޖަމާލުކުރުމުން ގޮތުގައި ހަމަ ކޯޓުސިސްޓަމް އިޞްލާޙުކުރުން ހަމަ ކޯޓުސިސްޓަމް އިޞްލާޙުތަކަށް، ކޯޓުސިސްޓަމް އިޞްލާޙުތައް ޖެހޭބާރުވެފައިވަނީ ޖުޑީޝަލް ރޫހުން މި ޖުޑީޝަރީ ހަމަ ކޯޓުސިސްޓަމްތަކުން ކަނޑައަޅައި ކޯޓުސިސްޓަމްގެ މި ފަރާތް ކޯޓުސިސްޓަމްތަކެއް ކޯޓުސިސްޓަމް ގެންދަނީ ގޮތުގައި މުހިއްމު ކަމެކޭ. އެހެންވީމާ، މަޝްވަރާގައި ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ހަމަ ތަޖުރިބާކުރެވިފައި ހުރި ކަމަކަށް ދަންނަވައިލީ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މި ފާހަގަކުރި ގޮތަށް ޤާނޫނު ފުރިހަމަ ކޮށް ތަރުތީބުކުރުމުގައި ކޯޓުސިސްޓަމްތަކުން ބެލެވޭގޮތުން ކަނޑައަޅަނީ ތިމާވެއްޓާއި ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ދައުރަކީ ދަޢުވާކުރާ ފަރާތްތަކާއި ފަރާތްތަކުގެ ހައްޤު މި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ވަކިން ކޮށްދޭ ބެލުމަށް ދައުލަތުގެ ބަދަލުގައި ކޯޓުގެ ބަންޑާރަ ނައިބު ހަމަ ކޯޓުސިސްޓަމް ދައުލަތުގެ ދަށުން ހިއްސާކުރެވޭ ބޭފުޅެއް، މިވަގުތު ފެނުނު މައްސަލަތަކުގައި މިހާރު ވެސް ބަޔަކު ސަމާލުކަމެއް ނުދޭ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު ވެސް ދުވަސް ބޮޑު ބަޔަކު ޖުޑީޝަރީ ބަލައި ނުވެ އެކަމަށް ހަމަ ޤާނޫނުއަސާސީގައި ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުން އެ ދައުރު ދެކެނީ ކޯޓުސިސްޓަމްގެ ބަހުން އެއީ އެބަ ހުރި ފިކުރު ކޯޓުސިސްޓަމްތަކެއް، އެ ގޮތަށް ކޯޓުތަކެއް އެ އޮތީ ކަމަކަށް ވެސް ވާނަމަ ކޯޓު ކުރީ ވެސް ކަމެއް އެގޮތަށް ވެދާނެ. އަދި އެހެން ވަކިން ކުރުވިދާނެ ކަމެއް ވެސް ކޯޓުތަކަށް ގޮތުގައި އެހެންވީމާ، މިގޮތަށް ފާހަގަކުރެވުނު ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެން ފަރާތުން ހުށަހެޅުން ބޭނުމެއް ޤާނޫނުއަސާސީ

އިތުރަށް ކްލިއަރކޮށްދޭން ހަރުދަނާކުރަން ފުރާ އެގޮތަށް އެ ކުރެވޭތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ. ބަލައިން މުރާޖަޢާކުރަން.

(ވަގުތީގޮތުން ކަނޑައެޅުމުން) އެހެންވީމާ، އެކަން އިތުރަށް ހަރުދަނާކުރުން ބަންޑާރަ ނައިބު ޚާއްޞަކޮށް ގޮތަށް. ދެން

އޮތީ މަޝްވަރާއަށް.

<u>އިތުރު މައުޟޫޢުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

(ހ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބު ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަޓާނީ ޖެނެރަލް މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން ނުވަތަ އެކަންކުރުމަށް މަޝްވަރާ ދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކޯޓުތަކުގެ ވަކިން އަދާކުރަން. (ށ)- ސަރުކާރުގެ ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން އެކި ޑިޕާޓްމަންޓްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައެޅުން. (ނ)- ސަރުކާރުގެ ޖުޑީޝަލް ކޯޓްތަކާ ދިމާވާ ކަންކަމުގައި އަޓާނީ ޖެނެރަލް ޚިދުމަތްތަކާއި އަދި މަޝްވަރާތައް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ގެންނަ ބަދަލުތައް ނިންމުން. (ރ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބު ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚާއްޞަ އަޓާނީ ޖެނެރަލް ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަނާއި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހާއި، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އެންމެންނާއި، ގައިރުޤާނޫނީ ސްޓޭޓްމަންޓްތަކާއި، ޕްރޮސިކިއުޝަން ތަޙުޤީޤުކުރުމަށް އެކުލަވާލައި ހިނގުން. (ބ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚާއްޞަ ހިންގުމަށް ބޭނުންވާ އެންމެހައި ގާނޫނީ ކަންތައްތަކުގެ ޒިންމާ މަސްއޫލިއްޔަތު ކަނޑައަޅުން. (ޅ)- ވަޒީފާގެ ފުރުޞަތު ދިނުމާއި އިދާރީ ހިންގުމުގެ ހަރަކާތްތަކަށް ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާއި ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން. (ކ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚާއްޞަ އަޓާނީ ޖެނެރަލް ހަމަޖެހިފައިވާ ގާނޫނީ ވަކިވަކި ޑިޕާޓްމަންޓްތަކާއި ގުޅޭގޮތުން އަޓާނީ ޖެނެރަލް ބޭނުން އެކަށައެޅުން ހިންގުމަށް ގާތުގައި ފުރިހަމަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚާއްޞަގެ އިސް މަޝްވަރާ ދިނުމާއި އެއްބަސްވުންތަކާއި

ބިލަށް ހިނގާފައި ޝެއަރޑް ސްޓޭޓްމަންޓަކާއި، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚާއްޞަގެ މަޝްވަރާދިނުމަށް ދިނުމަށް؛ އަދި (އ)-

ޤާނޫނުއަސާސީއާ ގުޅޭގޮތުން ބަންޑާރަ ނައިބު ޖުޑީޝަލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނާ އެއްކޮށް ކަނޑައަޅާ ވަކިވަކި ޑިޕާޓްމަންޓް

މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖުޑީޝަލް. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޖުޑީޝަލް ޖުޑީޝަލް ހުށަހެޅުން. 9 ވަނަ

މާއްދާ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އޮފް ޖުޑީޝަލް ޖުޑީޝަލްގައި އެކަން ތަޢާރަފް ހަމަޖެހިފައި

ޤާނޫނުއަސާސީއާ ގުޅިގެން. އެއިން ކޮންމެ އިތުރު އެއްވެސް ފިޔަވަޅު ނުވަތަ ޑިޕާޓްމަންޓުގެ ރަށެއް ނުވަތަ

ނުޖެހޭ އެކަމުގެ މައްޗަށް ނިންމާލެވޭނެ. ބަންޑާރަ ނައިބު ކޮމިޓީނުވާން ކަންތައްތައް. 10 ވަނަ މާއްދާ. ބަންޑާރަ

ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހުރި ފިޔަވަ، އެންމެހައި ކަންތައްތަކުގެ ތަޙުޤީޤު ކުރުމުގެ ކޮމިޓީގެ ނިންމާލެވޭނެ. (ވ)- މަސްއޫލު

ހައިސިއްޔަތުން ފިޔަވައި، ސަރުކާރުގެ ނުވަތަ ދައުލަތުގެ އެހެން މަގާމު ނުވަތަ ފައިދާއެއް ލިބިދޭ އެހެން ވެސް މަގާމެއް ފުރުން ނުވަތަ އެހެން އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ވަޒީފާއެއް އަދާކުރުން. (ނ)- ވިޔަފާރިއެއް ހިންގުމުގައި އަމަލީގޮތުން ބައިވެރިވުން ނުވަތަ އާމްދަނީއާއި ޚިދުމަތް ފަންނީ މަސައްކަތްތަކުގައި ޝާމިލުވުން ނުވަތަ އާމްދަނީ ލިބޭފަދަ އެހެން އެއްވެސް މަސައްކަތެއް ކުރުން. (ރ)- ދައުލަތުގެ މުދަލާއި ބިން ގަތުން ނުވަތަ ކުއްޔަށް ހިފުން؛ އަދި، (ބ)- ދައުލަތާއި އެއްވެސް ވިޔަފާރީ ގުޅުމެއް ހުރި މުއާމަލާތެއްގައި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މާލީ އެއްވެސް މަސްލަހަތެއް ހުރުން. މުދަލާއި ދަރަނީގެ ބަޔާން ހާމަކުރުން. 11 ވަނަ މާއްދާ. ކޮންމެ އަހަރަކު އެއްފަހަރު ބަންޑާރަ ނައިބު އޭނާގެ މިލްކިއްޔާތުގައިވާ މުދަލާއި ދަރަނީގެ ހިސާބުތަކާއި، ވިޔަފާރީގެ މަސްލަހަތުތަކާއި އާމްދަނީއާއި ދަރަނި ހުރި ހާލަތް ބަޔާންކުރާ ބަޔާނެއް އޮޑިޓަރ ޖެނެރަލް ހުށަހަޅަންވާނެއެވެ. ބަންޑާރަ ނައިބު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހާއި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވުން. 12 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- ވަޒީރުންގެ މަޖިލީހުގެ މެންބަރެއްގެ ހައިސިއްޔަތުން ބަންޑާރަ ނައިބާ ހަވާލުކުރެވޭ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމުގައި ބަންޑާރަ ނައިބު ޖަވާބުދާރީވާނީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށެވެ. އަދި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އިޚްތިޞާޞްގައިވާ އެންމެހާ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން [illegible] މަޢުލޫމާތު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހުށަހަޅަމުން ގެންދަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބު ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ޖަވާބުދާރީވުމުގެ އިޖުރާއަތު، ޤާނޫނުއަސާސީގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ގޮތަށް ބަންޑާރަ ނައިބު ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ޖަވާބުދާރީވާންޖެހޭނެއެވެ. އަދި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އިޚްތިޞާޞްގައިވާ އެންމެހާ ކަންތައްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް [illegible] މަޢުލޫމާތު ދޭންޖެހޭނެއެވެ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އިތުރު ވަޒީފާ ހަވާލުކުރުން. 13 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި އިޚްތިޔާރުތަކާއި އޮފީހުގެ [illegible] ހިންގުމުގައި ބޭނުންވާ އިދާރީ ދަށުން އެ ކަމުގެ ހިންގުމުގެ ބާރު [illegible] ބަޔަކަށް ހަވާލުކުރެވިދާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން، ބަންޑާރަ ނައިބު އެހެން މިފަދަ ނުވަތަ ބަދަލު އެހެން ހަވާލުކުރެވޭ ކަމެއް ހަވާލުކުރެވެނީ ބަންޑާރަ ނައިބު [illegible] އެ ޤާނޫނުގައިވާ މިންވަރަކަށެވެ. 4 ވަނަ ބާބު. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަގާމުތައް. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަގާމުތައް [illegible]. 14 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކުގެ އަދާކުރަމުންދާ، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް [illegible] ބަންޑާރަ ނައިބު [illegible] ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން އައްޔަނުކުރާނީ މަގާމުތަކަށް [illegible] ތިރީގައިވާ 1- ޑެޕިއުޓީ އެޓަރނީ ޖެނެރަލް. 2- ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލް.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:</u>

މިހާރު ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާ ބަނޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ އިސް މަގާމުތަކާއި މަގާމުތަކުގެ ޝަރުތުތައް. މި މާއްދާގައި މިހާރު ބިލުގައި އޮތް ގޮތަށް ބަނޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި، ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް ޗަކާއި ބަނޑާރަ ނައިބަށް އެހީތެރިވެދިނުމުގެ ގޮތުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ މަޝްވަރާގެ މަތިން އަންނަނިވި މަގާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަނުކުރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ބަނޑާރަ ނައިބަށް ލިބިގެންވެއެވެ. މިގޮތަށް ބިލުގައި އޮތުމަށް، މީގެ ކުރިން ސިވިލް ސަރވިސްއިން ވަކިކުރި ފޮރިން ސަރވިސްގެ ގާނޫނުގައި ވެސް ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް ގޮތަށް މި އެއްގަމަދުން މި މާއްދާގެ ގެންނަން އަޅުގަނޑު ފެންނަނީ އެ ބަދަލު އެގޮތުން. އެގޮތުން، ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި، ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް ޗަކާއި، ބަނޑާރަ ނައިބަށް އެހީތެރިވެދިނުމުގެ ގޮތުން ބަނޑާރަ ނައިބުގެ ލަފާގެ މަތިން އަންނަނިވި މަގާމުތަކަށް، ވަކިކޮށްދޭ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް. މި ބަދަލު ގެނައުމަށް ވެސް ހަމަ އޮތް ގޮތް. އެހެންވީމާ، މި ބަދަލު ގެންނަން ފެންނަނީ ހަމަ. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް.

<u>ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

ޝުކުރު! ބަނޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ދަށުން. (ހ) އަކީ މިހާރު އެ ގެންދެވިފައިވާ އިސްލާހު އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރާ ފާހަގަކޮށްލަން. ޝުކުރު! ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި، ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް ޗަކާއި ބަނޑާރަ ނައިބަށް އެހީތެރިވެދިނުމުގެ ގޮތުން، ބަނޑާރަ ނައިބުގެ ލަފާގެ މަތިން އަންނަނިވި މަގާމުތަކަށް، ވަކިކޮށްދޭ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް. އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިލަން.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ތޯދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު.

<u>ތޯދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ފާހަގަކޮށްލެއްވުން:</u>

ފަރެސްމާތޮޑާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު މި ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

އެހެންކަމުން، މި މާއްދާއަށް މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިވާ އިސްލާހު މިއުޒޫން ފާސްކުރަން ފެނިގެން ވޯޓަށް އަހާނަން. އިސްލާހު އެހެރަން ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. މި ވޯޓު ކޮމިޓީއަން ހާޒިރުވި ޢިއްބަތި އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް މާއްދާ.

އިތުރު މޭޒުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

14 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތަކީ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ ކިބައިގައި އޮންނަންވާ ސިއްރުކުރާ މަޢުލޫމާތު ފުރިހަމަވާން ވާނެއެވެ. (1)- ގާނޫނީ ދާއިރާއިން ފުރަތަމަ ޑިގްރީ ހާސިލްކޮށްފައިވުމުގެ އިތުރުން މާސްޓަރސް ޑިގްރީއެއް ހާސިލްކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން. (2)- ގާނޫނީ ދާއިރާގައި މަދުވެގެން 10 އަހަރުދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތުގެ އިތުރުން، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތީން، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިތުރުން އިސް މަޤާމުތަކަށް އުފެއްދެވި، އެ މަޤާމުތަކަށް ފެތޭ އެއްޗެއްސަކަށް މަސައްކަތްކުރާ އިޚްތިޔާރު ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބިގެންވެއެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު، މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފެއްދޭ މަޢުލޫމާތާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޢުލޫމާތު. އެ މަޢުލޫމާތަކާ އަމިއްލަ ފަރާތްތަކުގެ މަސައްކަތްކުރާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ތަފާސް އިދާރީގެ ދަށުންނެވެ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޢުލޫމާތު މުއައްސަސާއަށް، ވަކާލާތުކުރުމާއި، މަޢުލޫމާތު އިސްތިއުނާފުކުރުމާއި، ދުސްތޫރާއި ހިލާފު ކަންތައްތަކުން. 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަޢުލޫމާތު މުޅިން އެއްއަރުންކުރާނީ، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަޝްވަރާގެ މަތީން ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. އަދި މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފެއްދޭ މަޢުލޫމާތު މުޅިން އައްޔަންކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޤާމަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މީހަކު މަޤާމުން ވަކިކުރަން ބަންޑާރަ ނައިބަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި، އެކަން ބަޔާންކޮށް އެ މީހަކަށް ބަންޑާރަ ނައިބު ޚިޔާލު ލިޔުމުން ކުރިއަށް އެ މީހަކު މަޤާމުން ވަކިކުރެވިދާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޤާމަކަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މީހަކު އެ މަޤާމުން އިސްތިއުފާދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި، ސިޓީއަކުން އެކަން ބަންޑާރަ ނައިބަށް ހުށަހަޅައި، އެ ސިޓީ ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބުމުން، އެހާ އެ މަޤާމުން

ވަކިވީއެވެ. (ރ)- މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޤާމުތަކުގެ ގިންތިތައް ކަނޑައަޅައި، މަޤާމުތަކުގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑައަޅާނީ ސަރުކާރުގެ އުޞޫލުން ވުޒާރާތަކުގެ އިސް މަޤާމުތަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްގެން، އެ ވުޒާރާތަކުގެ އެ ގިންތީގެ މަޤާމުތަކަށް ލިބޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ގެނައި އިސްލާހާ އެކީގައި، އެއަށް ޢިލާވާ ގޮތަށް 15 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރަން އަޅުގަނޑަށް ފެންނަނީ. ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނައި ބަދަލާ އެކީ 15 ވަނަ މާއްދާއާއި 14 ވަނަ މާއްދާއާ އެއްގޮތްކުރުމަށް އެގޮތުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާލަން ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދަށް.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީއަކަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ؛ އާދެ! މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީއަކަށް އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅަން. "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޤާމުތަކާއި، އެ މަޤާމުތަކަށް އައްޔަންކުރުމާއި، ވަކިކުރުމާއި، މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދިނުމާއި، މަޤާމުތަކުގެ ޝަރުތުތައް" މިގޮތަށް އަރިމަތީ ސުރުޚީއަށް އިސްލާހު ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅަން. އަދި ހަމަ އެއާއެކު 14 ވަނަ މާއްދާއަށް އަކުރެއް އިތުރުކޮށް، އެ އަކުރަކީ (ނ) ކަމުގައި. މި މާއްދާގެ (ހ) ގައިވާ މަޤާމުތަކަށް އައްޔަންކުރެވިފައިވާ މީހަކު އޭނާގެ މަޤާމުން އިސްތިޢުފާދިނުން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި، ސިޓީއަކުން އެކަން ބަޔާންކޮށް ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ހުށަހަޅައި، އެ ސިޓީ ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާއަށް ލިބުމުން، އޭނާ އެ މަޤާމުން ވަކިވީއެވެ. މިގޮތަށް އިތުރުކުރަން އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިލަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާލަން ތޫދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރަށް.

ތޫދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފަރެސްމާތޮޑާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރަޝީދުގެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އެހެންކަމުން، މި ވަގުތު ވޯޓިންގ ކުރަން އޮތީމާ ދެކޭގައި އަޅުގަނޑު މި އިސްލާހު ވޯޓަށް އަހާލައި ކުރިއަށްދާނީ. ދެންމެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީ އިސްލާހުކުރުމަށް އަދި 14 ވަނަ މާއްދާއަށް އަކުރެއް އިތުރުކުރުމަށް އެ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ގޮތުގައި ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވައި ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު، އެގޮތަށް ފާސްކުރަން ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް މާއްދާ. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވާނަން ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރަޝީދަށް.

<u>ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ގެނެވުނު އިސްލާހާ ގުޅިގެން 15 ވަނަ މާއްދާއަށް ވެސް އިސްލާހު ގެނައުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިލާނަން. އެގޮތުން ބަނޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ؛ އާދެ! 14 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނެވުނު އިސްލާހާ ގުޅިގެން 15 ވަނަ މާއްދާގެ އަރިމަތީ ސުރުޚީއަށް، "ބަނޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ އިތުރު އިސް މަގާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކުރުމާއި، ވަކިކުރުމާއި، މަގާމުން އިސްތިޢުފާދިނުމާއި، މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑައެޅުން" މިގޮތަށް އަރިމަތީ ސުރުޚީ ބަދަލުކުރުމަށާއި، މި މާއްދާގެ (ހ)އަށް މި އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިލާނަން. "މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފައްދާ މަގާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކުރާނީ ބަނޑާރަ ނައިބެވެ." މިގޮތަށް.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރަށް.

<u>ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާޢީލް ނިޒާރު ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ފަރެސްމާތޮޑާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ރަޝީދުގެ ހުށަހެޅުއްވުމަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންކަމުން، 15 ވަނަ މާއްދާ އިސްލާހުކުރުމަށް މިހާރު ހުށަހަޅާފައި މިވާ އިސްލާހު އެގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނޭތޯ އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ހުށަހަޅުއްވައި ފޭދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު ތާއީދުކުރައްވާފައިވާ އިސްލާހު އެގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އާދެ! ދެން އޮތް މާއްދާއަށް.

އިދާރީ ގޮތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އެހީގެ އިސް މަގާމުތަކަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، ވާޖިބުތަކާއި، ވަޒީފާ އަދާކުރުމުގެ ހަމަތައް. 16 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަގާމުތަކަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކަށް، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ވާޖިބުތަކާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމަށް ބޭނުން އެހީތެރިވެދިނުމަށް ބޭކަލުން އައްޔަންކުރެވޭނެއެވެ. އެ މަގާމުތަކަށް މަސައްކަތްކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ލަފާއާއި އިރުޝާދުގެ ދަށުންނެވެ. (ށ)- މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަގާމުތަކަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކުގެ މަގާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، ޒިންމާތަކާއި، ލިބިދޭ ބާރުތައް ކަނޑައަޅައި، އެކަންކަން އެ ފަރާތްތަކަށް އަންގާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. އަދި އެ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި އެ ފަރާތްތަކުން ޖަވާބުދާރީވާނީ ބަންޑާރަ ނައިބަށެވެ. (ނ)- މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މަގާމުތަކަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތްތަކުން އަމަލުކުރަންޖެހޭ ސުލޫކީ މިންގަނޑުތަކާއި، އެ ފަރާތްތަކުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޒިންމާތަކާއި އަދާކުރުމުގައި ހިފެހެއްޓުންޖެހޭ ގޮތުގެ ހަމަތަކާއި މިންގަނޑުތައް ކަނޑައަޅައި، އެކަންކަން ހިންގާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލް. 17 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އެހީގައި ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލެއް އައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަގާމަށް އައްޔަންކުރާ ފަރާތުގެ ކިބައިގައި އަންނަނިވި ޝަރުޠުތައް ފުރިހަމަވާންވާނެއެވެ. (1)- ގާނޫނީ ދާއިރާއިން ނުވަތަ ހިންގުމުގެ ދާއިރާއަކުން ފުރަތަމަ ޑިގްރީ ހާސިލްކޮށްފައިވުމުގެ އިތުރުން، މާސްޓަރސް ޑިގްރީއެއް ހާސިލްކޮށްފައިވާ ފަރާތެއް ކަމުގައިވުން. (2)- ހިންގުމުގެ ދާއިރާގައި މަދުވެގެން 10 އަހަރުދުވަހުގެ މަސައްކަތުގެ ތަޖުރިބާ ލިބިފައިވާ ފަރާތެއް

ކަމުގައިވެސް. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލަކީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އެންމެ އިސް އިދާރީ މުވައްޒަފެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މައިގަނޑު މަސްއޫލިއްޔަތު، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިދާރީ ހިންގުމާ ގުޅޭ ކަންކަން ވިޔަސްޓޮރު ބެލެހެއްޓުމުގައި ބަންޑާރަ ނައިބަށް އެހީތެރިވުން، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ޚަރަދާއި އިދާރީ ތަރުތީބުން، އޭގެ ތެރޭގައި އިދާރީ ކަންކަން ދަފުތަރުތަކާއި ރެކޯޑު، އިދާރީ ޑޮކިއުމަންޓް ހިންގައި ބެލެހެއްޓުމެވެ. (ބ)- ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އޭނާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގައި ޖަވާބުދާރީވާނީ ބަންޑާރަ ނައިބަށެވެ. (ޅ)- ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް އައްޔަނުކުރާނީ ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަނުން، އޭނާގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ޖަވާބުދާރީކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ހިންގާ ޤަވާއިދެއް ނަހަމަގޮތެއް މިނިވަންކަމާއި ކަށަވަރުކުރާ އުސޫލުތަކާ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމު މިނިވަން އެއްޗަކަށް ކަނޑައެޅުމާ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަށް ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް ވަކިކުރުމާއި، ވަޒީފާއާ ގުޅޭ އިތުރު ކަންތައް ކަނޑައަޅާ ގަވާއިދު ބަންޑާރަ ނައިބު ހަދަންވާނެއެވެ. 18 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަނުކުރާއިރު ބަލާނެ ސަރަޙައްދު. މިގޮތުން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް މީހަކު އައްޔަނުކުރާއިރު އެ މަޤާމަށް ކުރިމަތިލާ މީހަކީ އެންމެ ދުރުވިސްނުމާއި، އެކުލަވައިލުމާ ހުނަރާއި ފެންވަރުގެ ހުނަރުތައް ލިބިފައިވާ މީހަކަށް، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަމަ ގޮތުގައި ގޮވާލިއްޔާ އަދިއްލަތުގެ އުސޫލުތަކާ ޢަމަލުކުރާނެ ހުނަރުތަކަކާ ހަރުދަނާ ބަލަހައްޓާ އެނގެނެއްގައި ހޯދިދާނެ ދާއިރާގައި ބެލުމާ ކެރިފޯތައް ތަޖުރިބާ. (ނ)- ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް އައްޔަނުކުރެވޭ މީހާ ބޭނުންވާ ތަޢުލީމީ ފެންވަރު، އޭނާގެ މަޤާމާ އެއްގޮތަށް ހިންގާ ކަންތައް ކުރި ކަމަށް، ނުވަތަ އެ މަޤާމު ބަލަހައްޓަން އެކުލެވޭ ގޮތަށް ބަދަލު ކުރަން، ނުވަތަ މަޤާމު ބަލަހައްޓާ ވަޒީފާއެއްގެ ދަތުރުތަކާ ބަލަހައްޓާ ގޮތަކަށް ނަތީޖާ ކުރަން، ނުވަތަ އެ މަޤާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އެކަށައެޅުމާއި މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަފާސްހިސާބު ހާސިލްކުރާ ގޮތް ބަޔާންކުރާ ގޮތް ނަތީޖާ ހުރިހާ ކަމެއް. އެކަން ބަޔާންކުރެވުނު ގޮތެއް އެ ގާނޫނު ހާސިލްކުރުމުގައި، އެ މަޤާމު ކަނޑައެޅުމުގެ ޖަވާބުދާރީކަން ވެސް. (ރ)- ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަޤާމަށް އެންމެހައި ކަމެއްގައި މަޤާމު ހިފާގެން ހުންނަ ހިސާބުގެ ދަފުތަރު، ހިސާބުގެ ދާއިރާގައި އެއްވެސް ކަމަކާ ބެހޭ ޤަވާއިދު އަދި ބައްޔަށް ވަކިކުރުން. (ބ)- ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް ވަކިކުރުމާއި ހުރިހާ ކަމެއް ދާއިރާ، ދަފުތަރު ބަހަނެއް ސިޔާސަތު އަދި ޓެސްޓް ހިސާބު ސާކިރުކޮށް ސިޔާސަތުތަކާ ހިސާބު ކަނޑައަޅާ ބައިވެރިވުން. މަޤާމު ހިސާބު ހާސިލްކުރުމުގެ، ދިރާސާކުރާ އެއް ފެންވަރުގެ ރެކޯޑުތަކުގެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވައިފި:

އޭގެ ކުރިން އަޅުގަނޑު ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދަނީ ދޮޅުގަޑިއިރު. 11:30 ގައި ފެށީ. ވަގުތު ހަމަ އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދިޔުމާ ގުޅޭ ގޮތުން އިތުރަށް ހަމަ ވޯޓަކަށް އަހާލައި ކުރިއަށްދާނީ. ކޮމިޓީން މި ބިލު އެއްކޮށް ނިންމަންދެން ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދާނީތޯ؟ ގެންދަން ވަގުތު އިތުރުކުރަން ފެނޭތޯ އަޅުގަނޑު ވޯޓަކަށް އަހާނަން. މިހާރު ގުޅޭ ގޮތުން އެބައޮތް އިތުރު އެއްވެސް މެންބަރަކުގެ ހުށަހެޅުއްވުމެއް. އެހެންވީމާ، ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން ކޮމިޓީ ކުރިއަށްގެންދަން ފާސްވެއްޖެ.

<u>އިދާރީ ޤޫޖުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ނ) އަދި (ނ)އަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހުތައް. 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަގާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. މިގޮތުން ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަގާމަށް މީހަކު އައްޔަންކުރާނީ އެ މަގާމަށް ކުރިމަތިލުމަށް އާންމުކޮށް ހުޅުވާލައި، އެދިވަޑައިގެން ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކާ އިންޓަވިއުކުރުމަށްފަހު، މި ގާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ވަޒީފާ ބާރު ގަވާއިދާ އެއްގޮތްވާ ގޮތުގެ މަތިން، އެ ފަރާތްތަކުގެ ގާބިލުކަމާއި ތަޖުރިބާއި ތަޢުލީމާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޖ.އަސްލަމް ނައީމަށް.

<u>ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނައީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ މުޙްތަރަމް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ އެއްކަލަ މިސާލަކަށް ސަރުކާރު ބަދަލުވާއިރު އެ ބަންޑާރަ ނައިބަކު އަންނަ ކޮންމެ ފަހަރަކު ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލް ބަދަލުވާ ގޮތަށް ދެއްތޯ މި އޮންނާނީ މިގޮތަށް އޮތުމުގެ ސަބަބުން؟ އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައް ސާފުކޮށްދެއްވަންވެގެން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

މީގައި އަޑުގަނޑެއް ހިފަނީ މާއްދާގައި އޮތް ގޮތުން ވަކި އުސޫލެއް ދީ ކޮންމެ ބަންޑާރަ ނައިބަކު އައްޔަންކުރުމުގައި ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލް ބަދަލުކުރުމަކަށް ނޫން ކަންނޭނގެ މި އިންތިޒާމު ލިބިދިޔައި މި އޮންނަނީ. މިހާރު މިނިސްޓްރީތަކުގެ ޕަރމަނަންޓް ސެކްރެޓަރީން އައްޔަންކުރުމުގައި ވެސް 5 އަހަރުގެ މުއްދަތެއް ދެއްކޭ. މިނިވަން ކޮމިޝަންތަކުގައި ވެސް ހަމަ ކޮމިޝަނުން ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލު އައްޔަންކުރަން ދޫ ހަމަ ދެން އަންނަ ކޮމިޝަނުން ބާއްވަން ވަކި މުއްދަތަކަށް އެގޮތަށް އައްޔަންކުރަމުންދަނީ. އެހެންވީމާ، މީގައި ބަންޑާރަ ނައިބު ބަދަލުވާއިރަށް ވަކިކުރުން ޗާޖުވުމުގެންނުދޭ މާއްދާ އޮތް ގޮތުން. މަގާމުގެ ވަކި މުއްދަތެއް ވެސް ކަނޑައެޅި އެ ގޮތަށް ބަޔާންކޮށްފައެއް ނެތް.

<u>އިދާރީ ޓީމުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައި އޮތް އިސްލާހު. ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަގާމަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މީހަކު، އޭނާގެ މަގާމާ ޚިލާފު ކަމެއް ކުރި ކަމަށް، ނުވަތަ އެ މަގާމު އަދާކުރުމަށް އުނދަގޫވާ ފަދަ ހާލަތެއް މެދުވެރިވެއްޖެ ކަމަށް، ނުވަތަ މަގާމު އަދާކުރުމުގެ ގާބިލުކަން ނެތް ކަމަށް، ނުވަތަ އެ މަގާމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި އިހުމާލުވެރިވެއްޖެ ކަމަށް ބަލައި ޖުޑީޝަލް ސާވިސް ހިނގުމުގައި، މި ގާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ވަޒީފާ ބާރު ގަވާއިދާ އުސޫލުތަކާ ގޮތުގެ މަތިން އެ މީހަކު އެ މަގާމުން ވަކިކުރެވިދާނެއެވެ. 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)އަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހު. ސެކްރެޓަރީ ޖެނެރަލްގެ މަގާމަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ މީހަކު، އޭނާގެ މަގާމުން އިސްތިޢުފާދޭން ބޭނުންވެއްޖެ ހިނދެއްގައި މި ގާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ވަޒީފާ ބާރު ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ މަގާމުން އިސްތިޢުފާ ދެވިދާނެއެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އާދެ! ބިލުގެ 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)، (ށ) އަދި (ނ) އަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައި މިވާ އިސްލާހުތަކަށް މިގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ފާހަގަ އަޑުގަނޑު ހަމަ ވޯޓަށް އަހާލަން. ވޯޓަށް އެހުމަށް ހުޅުވާލަންދަނީ. އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން 18 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަދި (ށ) އަދި (ނ) އިސްލާހުކުރުމަށް މި ހުށަހަޅާފައިވާ ގޮތަށް މި އިސްލާހު ފާސްކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ މެންބަރުން އިއްތިފާގުން ވޯޓުދެއްވުން. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެތިއްބެވި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އާދެ! ދެން އަޅުގަނޑު މާއްދާ.

<u>އިދާރީ މުޢުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

5 ވަނަ ބާބު. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ބެހިގެންވާ ބައިތައް. 19 ވަނަ މާއްދާ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ބެހިގެންވާނީ އަންނަނިވި ދެ ބައިގެ މައްޗަށެވެ. (ހ)- ލީގަލް ސަރވިސް. (ށ)- އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސް. ބިލުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ ޖުޒު އިބާރާތަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިސްލާހު. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ބެހިގެންވާނީ މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފައްދާ އިސް މަޤާމުތަކާއި މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސްޓާފުންނާއި ޖެނެރަލްގެ މަޤާމުގެ އިތުރުން އަންނަނިވި ދެ ގިންތީގެ ދަށުން ކަނޑައަޅާ މަޤާމުތަކުގެ މައްޗަށެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

އެހެންކަމުން 19 ވަނަ މާއްދާއަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ މިވާ އިސްލާހު އެގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނޭތޯ އަޑުގަހަނީ ވޯޓަށް އަހާނަން. މި އިސްލާހު މި ގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ.

<u>އިދާރީ މުޢުން ފާހަގަކުރެއްވުން:</u>

ލީގަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން. 20 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- މި ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ލީގަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ގިންތިތަކަށް ހިމެނެނީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަދާކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ޓަކައި އައްޔަންކުރާ އެ ދާއިރާގެ ފަންނީ މުވައްޒަފުންނެވެ. (ށ)- ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބު އަދި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އަދާކުރަން ހަވާލުކުރެވިފައިވާ އެންމެހައި ޤާނޫނީ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް އަދާކުރުމަށް ޓަކައި އެހީތެރިކަމާ އަދަދަކަށް ލީގަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހަށް އައްޔަންކުރަންވާނެއެވެ. (ނ)- ލީގަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ގިންތިތަކަށް ހިމެނޭ މަޤާމުތަކާއި މަޤާމުތަކުގެ ނަންތަކާއި އަދި ޝަރުޠުތައް މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (ރ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް ދައުލަތުގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޖެޓާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ވަޒީފާ ބާރު ގަވާއިދާ އެއްޗެއްވާ ޖުމްލަ މަޤާމް ލީގަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ

މަޤާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. (ހ)- ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކުރާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ބޯޑުގެ ދަށުން އެ މަޤާމުތަކަށް ކުރިމަތިލުމަށް އާންމުކޮށް ހުޅުވާލައި، އެ ފުރުޞަތަށް ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކާ އިންޓަރވިއުކުރުމަށްފަހު އެ ފަރާތްތަކުގެ ޤާބިލުކަމާއި ތަޖުރިބާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) އެހެން އޮތް ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ބޯޑުގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތަކަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ ފުރާޒަވަނަ މާދުގެ ކުރިއަށް ދިނުމަށް މި ޤާނޫނު ހަރަކާތްތަކާ އެއްގޮތްވާ. ބިލުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)އަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހު. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަކަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޖެޓާއި މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ވަޒީފާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ބޯޑުގެ ދަށުން ޖުޑީޝަލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަޤާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ.

<u>އިދާރީ ބޭޖުން ވާހަކަދައްކާލުން:</u>

އެހެންކަމުން، 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)އަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ހިޔާލުން ހުށަހަޅާފައި މިވާ އިސްލާހު އެގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނޭތޯ އަޑުގަނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. މި އިސްލާހު އެ ގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ފެންނަ ކަމަށް، އިސްލާހު ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. (ވޯޓުދެއްވުން) ފެންނަ ކަމަށް 5 އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު، ކޫދޫ އުތީމު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު، ތިމަރަފުށީ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޝް، ކުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޝާމިން ޙަބީބު، ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދު ވޯޓުދެއްވާފައެވެ. މި އިސްލާހު ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން)

<u>ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ސަޢީދުގެ ވާހަކަދައްކާލުން:</u>

އަޑުގަނޑު ވަކި ކޮޅަކަށް ނުދެން. އެއީ އަސްލު...

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކާލުން:</u>

ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް...

ކޮންޑޭ ދާއިރާގެ މެންބަރު ހަމްދޫނު ޒާކިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފެންނަގޮތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ފެންނަގޮތަށް ކަމަށް ވޯޓުދޭ މެންބަރުންގެ ތެރޭގައި ކޮންޑޭ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަމްދޫނު ޒާކިރު. ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ކަމަށް ވޯޓުދެއްވާ މެންބަރެއް ނެތް. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުނުދެއްވާ މެންބަރުން...

ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ސަބަބު ބަޔާންކޮށްލަންތޯ؟

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ނަޢީމް. މި އިސްލާހު ފާސް؛ އަޅުގަނޑު ފުރުސަތު އަރުވާނަން. އެހެންކަމުން ކޮމިޓީއަށް މި ވަގުތު ވަދެއިގެން ބިއްލުވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑު ފުރުސަތުއަރުވާނަން ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޑރ.އަސްލަމް ނަޢީމަށް.

ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނަޢީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު މި މާއްދާގެ ފޮނުވައި ބައިވެރިންވި ސަބަބަކީ ސިވިލް ސަރވިސް މުވައްޒަފުން އެއީ ފަންނީ މަޤާމުތަކަކަށް ވާއިރު، އެ ހަމަ މަޤާމުތަކެއް އަޕޮއިންޓްކުރެވުން މިސާލަކަށް، އެއިރަކު އެ އަންނަ ސަރުކާރަކުން ބޭނުންވާ ވަގުތު ވަރަށް ބޭނުން އެ ފުރުސަތުވުމު މި ދަފުރު އެ މުވައްޒަފުން ވަކިކުރަން ދެއްތޯ، ހަމަ ފަންނީ މުވައްޒަފުން. އެހެންވީމާ، އެހެންވެ އެއީ އިނގޭތޯ ސަބަބަކީ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ދެން އޮތް މާއްދާ.

އިދާރީ ދޫޖުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން. 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- މި ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ގިންތީގައި ހިމެނޭ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ޗީފް ޖުޑީޝަރީގެ އިދާރީ ހިންގުމާއި އޮފީހުގެ އާންމު އިދާރީ ހިންގުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ހަވާލުކުރާ މުވައްޒަފުންނެވެ. (ށ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ޗީފް ޖުޑީޝަރީގެ އިދާރީ ހިންގުމާއި އޮފީހުގެ އާންމު އިންތިޒާމު ހިންގުމަށް ޓަކައި އެ އޮފީހަށް އެކަށީގެންވާ އަދަދަކަށް އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން ޢައްޔަނުކުރަންވާނެއެވެ. (ނ)- އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ގިންތީގައި ހިމެނޭ މަގާމުތަކާއި ގްރޭޑިންގގެ އަދި ޝަރުތުތަކުގެ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (ރ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ޕާސްކުރާ ބަޖެޓުގައި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަގާމުތަކަށް މީހުން ޢައްޔަންކުރުމާއި ވަކިކުރުމާއި ސުޕަވައިޒްކުރުމާއި ޑިސިޕްލިނަރީ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބާރު ބަންޑާރަ ނައިބަށެވެ. (ބ)- އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަގާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކުރާނީ މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މީހުން އެ މަގާމުތަކަށް ކުރިމަތިލުމަށް އާންމުކޮށް ހުޅުވާލައި، އެފަދައިން ހުށަހަޅާ ފަރާތްތަކާ އިންޓަރވިއުކުރުމަށްފަހު، އެ ފަރާތްތަކުގެ ގާބިލްކަމާއި ތަޖުރިބާގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެންނެވެ. (ޅ)- މި މާއްދާގެ (ބ) އަށް އޮތް ނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް މީހުން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މަގާމަކަށް އައްޔަންކޮށްފައިވާ ގާބިލްކަމާ މަގާމުގެ ކުރިއެރުން ދިނުމަކަށް މި ޤާނޫން ހުރަހެއް ނާޅައެވެ. ބިލުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިޞްލާޙުކުރުމަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް ހިންގުމަށް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ޕާސްކުރާ ބަޖެޓުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަގާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކުރުމާއި ވަކިކުރުމާއި، ސުޕަވައިޒްކުރުމާއި ޑިސިޕްލިނަރީ ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ ބާރު ބަންޑާރަ ނައިބަށެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އެހެންކަމުން ބިލުގެ 21 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައި މިވާ އިޞްލާޙު އެގޮތަށް ފާސްކުރުން ފެންނާތީ އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހަނަން. މި އިޞްލާޙު މި ގޮތަށް ފާސްކުރުން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި

މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) ކޮމިޓީއަށް މި ވަގުތު ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އާދޭ! ދެން އޮތް މާއްދާ.

<u>އިދާރީ ބާބުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތައް. 22 ވަނަ މާއްދާ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން އަދާކުރަންޖެހޭ ވާޖިބާއި މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި ވާޖިބުތަކުގެ ތަފްޞީލާއި ހިމެނޭ ކަންކަމާއި، ވާޖިބާ އަދާކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއާތު މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. މުވައްޒަފުންގެ ވާޖިބާއި ދޭ ކަންކަން. 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޖެޓު ހިސާބުކުރުމާ ގުޅޭ ދަށުން އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 2/2008 (ވާޖިބާއި ބޭނުން ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކުރާ ވާޖިބާއި ބާރު އަދާކުރުމުގެ އުސޫލުތަކާއި މިނިސްޓްރީއާ އެއްބާރުލުން ދޭގޮތް މަތިން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ވާޖިބާ ބާރު ގަވާއިދު ބަންޑާރަ ނައިބު އެކުލަވާލަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި މުވައްޒަފުންނަށް ވާޖިބާ ހަމަޖެއްސުމާއި، މަގާމުގެ ކުރިއެރުން ދިނުމާއި، ވާޖިބާ ބަދަލުކުރުމާއި، ވާޖިބާއިން ވަކިކުރުމާއި، މަސައްކަތު ހަވާލުކުރުމާއި، މުވައްޒަފުންގެ މަސައްކަތުގެ ގަޑި ކަނޑައެޅުމާއި، މުވައްޒަފުންނަށް ތަމްރީން ދިނުމާއި، އިނާމުން ފުރުޞަތުދީ، ބައިވެރިވުން މަގާމުގެ ފުރުޞަތުތަކާ ގުޅިގެން މުވައްޒަފުން ބަދަލުކުރުމާއި، މުވައްޒަފުންނާ ގުޅޭ ޝަކުވާ އަޑުއެހުމާއި، އުސޫލާ ގުޅޭ މުވައްޒަފުންނާއި ވާޖިބާ ގުޅޭ އިސްތިއުފާ ކަންކަމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތައް ހިމަނަންވާނެއެވެ. (ނ)- މި ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ބައިތަކުން ހިފޭނޭ ފަރާތްތަކުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ އޮފީސްގެ ތަރުތީބު އޮފީސްތަކުން ފާސްކުރާނެއެވެ. އެ އޮފީސްތަކުގެ، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ސަބަބުން، އެ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޒިންމާދާރީ ޝަރުޢީގޮތުން ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. ބިލުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ފަށަލައިން (ނ)ގެ ގޮތުގައި ބައެއް އިޞްލާހުތައް އެ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ގޮތުގައި އޮތް އަކުރު (ރ)ގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެއްސުމަށް. އިޞްލާހަކީ (ނ)ގެ ގޮތުގައި އޮތް އިބާރާތަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ހަދާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ވާޖިބާ ބޭނުމާއި މި ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފެދޭ އިދާ މަސްއޫލިއްޔަތާއި، މި ޤާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސިޔާސަތު ޤަބޫލުކުރާ މަސައްކަތާއި، މި ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ލިޔުމެއް ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންގެ ޒިންމާގެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި، މި ޤާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރުކާރުގެ މުވައްޒަފުންގެ ޒިންމާގެ

މަޤާމުތަކާއި އެ މަޤާމުތަކަށް ހައްދަވާލުކުރާ ފަރާތްތަކުގެ ދައްކަން ހިނގާނުއެވެ. މިއީ އެޖެންޑާ ދެނެގަތުމުގެ އިތުރުން ހުށަހަޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙު.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ މިވާ އިޞްލާޙު ޤާނޫނުގެ ދުވަސްވަރު އަޑުއަހަން ވަޒަން އަހަރަން. އެއީ ބިލުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ ފަހަތަށް (ނ)ގެ ގޮތުގައި އަލަށް އިތުރުކޮށް މިހާރު (ނ)ގެ ގޮތުގައި އޮތް މާއްދާ (ރ)ގެ ގޮތުގައި ހަމަޖެއްސުމަށް. މި އިޞްލާޙު މިގޮތަށް ޤަބޫލުކުރަން ނުޖެހިގެންވާ އިއްތިފާޤު ކަންބޮޑުވުން ފާޅު ދެއްވުން. (ވެރިދެއްވުން) މި ވަކިވި ކޮމިޝަނުން ހަމަޖެހޭ ބިލު ކުރިއަށްގެންދިއުމުގެ މި އިޞްލާޙު ފާސްކުރުން. އާދެ! ދެން އަހާ މާއްދާ.

<u>އިދާރީ ޓީމުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް. 24 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑައަޅާނީ ދައުލަތުގެ މުސާރައިގެ ސިޔާސަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނެޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތަކާއި ހަމަޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ގޮތުގެ މަތިން، މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސްއިންނެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތަކުގެ އިތުރުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ކަމާބެހޭ ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން އެކަށީގެންވާ ޞިއްޙީ އިންޝުއަރެންސް ނިޒާމުގައި ބައިވެރިކޮށް ހިންގުމުގެ އިންތިޒާމު ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ފަހިކޮށްދޭނެއެވެ. ބިލުގެ 24 ވަނަ މާއްދާއަށް އިޞްލާޙު ގެނައުމަށް އޮފީހުން ހުށަހެޅުއްވާފައިވާ އިޞްލާޙު. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް. 24 ވަނަ މާއްދާ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންނަށް ދޭ މުސާރައާއި އިނާޔަތްތައް ކަނޑައަޅާނީ ދައުލަތުގެ މުސާރައިގެ ސިޔާސަތުގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ނެޝަނަލް ޕޭ ކޮމިޝަނުން ކަނޑައަޅާ ސިޔާސަތުތަކާއި ހަމަޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ގޮތުގެ މަތިން މިނިސްޓަރ އޮފް ފިނޭންސްއިންނެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ބިލުގެ 24 ވަނަ މާއްދާއަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅުއްވައި މިވާ އިސްލާހު އެގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ފެންނަތޯ އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހަނަން. މި އިސްލާހު މިގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވޯޓުގައި ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އާދެ! 24 ވަނަ މާއްދާއަށް މި ހުށަހަޅުއްވާ އިސްލާހު މި ގޮތަށް ފާސްވުމާ ގުޅިގެން ބިލުގެ 24 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އުނިވެގެންދާނެ.

<u>އިދާރީ ބޯޑުން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑު ކަނޑައެޅުމާއި، އިދާރީ ފިޔަވަޅުއެޅުން. 25 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން ތަބާވާންޖެހޭ އާންމު ސުލޫކީ މިންގަނޑުތަކާއި، ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން ހިފެހެއްޓެންޖެހޭ ޚާއްސަ ހަމަތަކާއި މިންގަނޑުތައް، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. (ށ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފަކު، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަށުން ކުރުން މަނާކޮށްފައިވާ ކަމެއް ކުރުމާ ގުޅިގެން ނުވަތަ މުވައްޒަފުންގެ ސުލޫކީ މިންގަނޑާ ޚިލާފު ޢަމަލެއް ކުރުމާ ގުޅިގެން މި ގާނޫނުގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެ މަތިން ސާބިތުވެއްޖެނަމަ، އެ މުވައްޒަފަކާ ދޭތެރޭ އަޅާނެ ފިޔަވަޅުތައް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ. ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަކިވާ މުވައްޒަފުން. 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފަކު އުމުރުން 65 އަހަރުވުމުން، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ވަޒީފާއިން ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަކިވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފުންގެ އިތުރުން، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގައި ވިދިވިދިގެން ނުވަތަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި 25 އަހަރުދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކު، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ވަޒީފާއިން ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަކިވެވިދާނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަންޑާރަނައިބުގެ ވަޒީފާއިން ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަކިވާ މުވައްޒަފަކީ، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގައި ވިދިވިދިގެން ނުވަތަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި 25 އަހަރުދުވަހަށްވުރެ ދިގު މުއްދަތަކަށް ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކު ކަމުގައިވާނަމަ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަތިން ޝަރަފުވެރިކަމާއެކު ވަޒީފާއިން ވަކިވުމުގެ އިނާޔަތް ލިބުމުގެ ހައްޤު އެ ފަރާތަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ. (ރ)- މި މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން ލިބިދޭ އިނާޔަތް ކަނޑައަޅާނީ، ބަންޑާރަ ނައިބު ހުށަހަޅާ

ހުށަހެޅުމަކަށް ބަލާނަމަ، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސްއިންނެވެ. ބިލުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ސ) އަށް އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހު. 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފުންގެ އިތުރުން، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހާލު މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަޤާމު، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގައި އަދާކުރަމުންދާ ވަޒީފާގެ މުއްދަތު ހިމެނޭ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އިދާރާއެއްގެ ނުވަތަ އިދާރާތަކެއްގެ ވަޒީފާގައި ވިދިވިދިގެން ނުވަތަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި 25 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކު، ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ވަޒީފާއިން ސަރުކާރުގެ ޕެންޝަނާއެކު ވަކިވެވިދާނެއެވެ. (ސ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ނ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަޤާމު ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ވަޒީފާއިން ސަރުކާރުގެ ޕެންޝަނާއެކު ވަކިވާ މުވައްޒަފަކީ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ވަޒީފާގައި ވިދިވިދިގެން ނުވަތަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި 25 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކު ކަމުގައިވާނަމަ، ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ވަޒީފާގައި ވިދިވިދިގެން ނުވަތަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި މަދުވެގެން 10 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޚިދުމަތްކޮށްދީފައިވާ، އެ މުއްދަތު ހިމެނޭ ގޮތުން ދައުލަތުގެ އިދާރާއެއްގެ ނުވަތަ އިދާރާތަކެއްގެ ވަޒީފާގައި ވިދިވިދިގެން ނުވަތަ ޖުމުލަ ގޮތެއްގައި 25 އަހަރުދުވަހުގެ މުއްދަތަކަށް ޚިދުމަތްކޮށްފައިވާ މުވައްޒަފަކު ކަމުގައި ވާނަމަ، މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހާލު މުވައްޒަފުންގެ ރިޓަޔަރމަންޓް ގަވާއިދާ އެއްގޮތަށް ގޮތުގެ މަޤާމު ސަރުކާރުގެ ޕެންޝަނާއެކު ވަކިވުމުގެ އިސްތިޙްޤާޤު ލިބުމުގެ ހައްޤު އެ މުވައްޒަފަކަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ބިލުގެ 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ސ)އަށް ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްލާހު އެގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް ފެންނާތީ އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. 26 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަދި (ސ) އިސްލާހުކުރަން ހުށަހަޅާފައިވާ މި އިސްލާހު މިގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަން. (ވޯޓުދެއްވުން) އިސްލާހު ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް ވޯޓުދެއްވީ؛ ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު، ހޫދު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ނިޒާރު، ތިމަރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޟް، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ފާއިޒު، ހޯދެދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސައްތާރު މުބާރަކު. މި އިސްލާހު މިގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުން އެދެން. (ވޯޓުދެއްވުން) އިސްލާހު ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ ގޮތަށް އެއްވެސް އިއްޒަތްތެރި

މެންބަރަކު ވޯޓުދެއްވާފައެއް ނުވޭ. ވަކި ގޮތަކަށް ވޯޓުދެއްވަން ބޭނުންފުޅުނުވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން. (ވޯޓުދެއްވުން ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަނާރާ ނައީމް. އެހެންކަމުން، މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. ދެން އޮތް މާއްދާ.

<u>އިދާރީ ޤާނޫން ވާހަކަދެއްކުން:</u>

6 ވަނަ ބާބު، އެހެނިހެން ކަންކަން. މާލީ ކަންކަން. 27 ވަނަ މާއްދާ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް ފުރިހަމައަށް އަދާކުރުމަށް ބޭނުންވާ ފައިސާ، ކޮންމެ އަހަރަކު ވެސް ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކުރާ ބަޖެޓުގެ ދަށުން ދައުލަތުގެ މާލިއްޔާއިން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހަށް ދޫކުރަންވާނެއެވެ. ގާނޫނީ ހިމާޔަތް، 28 ވަނަ މާއްދާ. ބަންޑާރަ ނައިބުގެ ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ މަސްއޫލިއްޔަތުތައް އަދާކުރުމުގެ ގޮތުންނާއި ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބިދޭ ބާރުތަކުގެ ދަށުން އަމަލުކުރުމުގެ ގޮތުން ގާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ނުވަތަ ގާނޫނަކުން ލިބިދޭ ބާރެއްގެ ދާއިރާގެ ތެރޭގައި ބަންޑާރަ ނައިބު ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަގާމެއްގައި ހުރި މީހަކު ނުވަތަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފަކު ހައިސިއްޔަތުން ރަނގަޅު ނިޔަތުގައި ކުރި ކަމަކާމެދު ނުވަތަ ނުކުރި ދޫކޮށްލާ ކަމަކާމެދު އެއްވެސް މަދަނީ ނުވަތަ ޖިނާއީ ދަޢުވާއެއް ނުއުފުލޭނެއެވެ. އަމަލީ ތަޖުރިބާ، 29 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ކޯޓުފަރާތާ މަޝްވަރާކޮށްގެން އެކުލަވައިލާފައިވާ އަމަލީ ތަޖުރިބާގެ ކޯސްތަކާ އަހަރެއްގެ ޖަނަވަރީ މަހުގެ 10 ވަނަ ދުވަހުގެ ކުރިން ތަމްރީނުޕްރޮގްރާމްތަކާއި ތަރުތީބުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. (ށ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ތަމްރީނުޕްރޮގްރާމްތަކުގައި ބައިވެރިވުމުގެ މަޢުލޫމާތު ފޮނުވާތާ 14 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން އެ ތަމްރީނު އިޢުލާނު ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި އެހެން އޮތް ނަމަވެސް، ދިރާސީ ހެޔޮ ހަމަޖެއްސުމެއްގައި ބަންޑާރަ ނައިބަށް ފެނިއްޖެ ހިނދެއްގައި އެ ހަމަޖެހުމެއް ދޭ ހުއްދަ އަމަލީ ތަޖުރިބާ ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ބައިވެރިވުމުގެ ހަރަކާތްތަކުގެ އިޝްތިރާކު ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބިގެންވެއެވެ. އިންޓަރންޝިޕް އިންތިޒާމުކުރުން. 30 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- މި ގާނޫނުން އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ މި ގާނޫނުން އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އުފެދިފައިވާ ޖަމްޢިއްޔާތަކުގެ ތެރޭގެ މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި ތިބި ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުން އެ ހިނދުން ފުރިހަމަ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ގޮތުގައި ބަދަލުވީއެވެ. (ށ)- މި ގާނޫނުން އަމަލުކުރަން ފަށާއިރު އޮތް ޖަމްޢިއްޔާގެ އޮފީހުގައި ވަޒީފާ އަދާކުރަމުންދާ މުވައްޒަފުން މި ގާނޫނުން އަމަލުކުރަން ފަށާތާ 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ގާނޫނުގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)ގެ ދަށުން އެކުލަވާލެވޭ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މަގާމުތަކުގެ އޮނިގަނޑުގައި ބަހާލަންވާ މަގާމުތަކަށް ބަދަލުކުރަން ނިންމަންވާނެއެވެ. (ނ)- މި ގާނޫނުން އަމަލުކުރަން

ފުރުމުގެ ކުރިން އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ މިލްކުވެރިކަމުގެ ދަށުގައި ނުވަތަ ބެލެހެއްޓުމުގެ ދަށުގައި ހުރި އެންމެހައި މުދަލާއި، ވަސީލަތްތަކާއި، ސަރުކާރުގެ ބަޖެޓުން އެ އޮފީހަށް ކަނޑައަޅައި ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުން ފާސްކޮށްފައިވާ ފައިސާއާއި، ގާނޫނީ ގޮތުންނާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން އެ އޮފީހަށް އުފުލަންޖެހޭ އެންމެހައި ވާޖިބުތަކާއި، މަސްއޫލިއްޔަތުތަކާއި، ގާނޫނީ ގޮތުންނާއި އެއްބަސްވުންތަކުގެ ދަށުން އެ އޮފީހަށް ލިބޭ ޙައްޤުތަކާއި މަންފާއަތް އެ ހިނދުން ފެށިގެން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހަށް ބަދަލުވެގެންދާނެއެވެ. (ށ)- މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާއިރު އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަގާމުގައި ހުރި ފަރާތް އެ ހިނދުން ފެށިގެން މި ގާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަގާމަށް ބަދަލުވެގެންދާނެއެވެ. (ބ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި އެކުލަވާލަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލައި އެ ގަވާއިދުތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާހިނދަކާ ހަމައަށް މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާ ގުޅޭ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ހިނގާނީ މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ މައްޗަށް ހިނގާ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތަކަށެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުތަކުގައި ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ބަޔާންކުރާ ކަންކަން އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. 30 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާ ގުޅޭ ކަންކަމުގައި އެކުލަވާލަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލައި އެ ގަވާއިދުތަކަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާހިނދަކާ ހަމައަށް މުވައްޒަފުންގެ ވަޒީފާ ގުޅޭ ކަންކަމަށް ހިނގާނީ މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުންގެ މައްޗަށް ހިނގާ ސިވިލް ސަރވިސްގެ ގަވާއިދުތަކާއި އުޞޫލުތަކަށެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުތަކުގައި ސިވިލް ސަރވިސް ކޮމިޝަން ކުރަންޖެހޭ ކަމަށް ބަޔާންކުރާ ކަންކަން އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ކުރާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. ގަވާއިދު ހަދައި ހިންގުން. 31 ވަނަ މާއްދާ (ހ)- މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގާނީ ބަންޑާރަ ނައިބެވެ. (ށ)- މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާ 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ކަމަށް ކަނޑައެޅިގެން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ނެރެންވާނެއެވެ. (ނ)- މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގަވާއިދުތަކުގެ އިތުރުން، މި ގާނޫނުން ބާރު ލިބިގެން މި ގާނޫނު ތަންފީޒުކުރުމަށް ބޭނުންވާ ގަވާއިދުތައް ހަދައި ހިންގުމުގެ ބާރު ބަންޑާރަ ނައިބަށް ލިބިގެންވާނެއެވެ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ފުވައްމުލައް ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދަށް.

ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ރަޝީދު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އާދެ! މި ގާނޫނުގެ 31 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް މި އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހު ހުށަހަޅަން އެދެމުންނެވެ. "މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުމާ 60 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދު ކަނޑައެޅިގެން ބާރުލިބިގެންވާ ގަވާއިދުތައް އެކުލަވާލައި ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރަންވާނެއެވެ." މިގޮތަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އެދެމުން ފުރުސަތުއަރުވަނީ ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ފާރިޔަށް.

ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ފާރިޔު ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްރިރު. ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ހުށަހެޅުއްވި ތާއީދުކުރަން.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

އެހެންކަމުން 31 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިވާ އިސްލާހު މިގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނޭތޯ އެދެމުން ވޯޓަށް އަހާނަން. ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވި ނުވަ މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ.

އިދާރީ މޭޒުން ވާހަކަދައްކަވަމުން:

ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފެށުން، 32 ވަނަ މާއްދާ. މި ގާނޫނަށް އަމަލުކުރަން ފަށާނީ މި ގާނޫނު ފާސްކޮށް، ތަސްދީޤުކޮށް ދިވެހި ސަރުކާރުގެ ގެޒެޓުގައި ޝާއިޢުކުރާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 ދުވަސް ހަމަވާ ތާރީޚުން ފެށިގެންނެވެ. މާނަކުރުން، 33 ވަނަ މާއްދާ. މި ގާނޫނުގައި އިބާރާތް ނުވަތަ ލަފުޒުތައް ބޭނުންކޮށްފައިވާ ގޮތުން ކަނޑައެޅިގެން އެހެން ޤަރީނާއެއް ނުވާހާ ހިނދަކު، އަންނަނިވި އިބާރާތްތަކާއި ލަފުޒުތަކަށް ދެވިފައިވަނީ، އެ އިބާރާތްތަކާއި ލަފުޒުތަކާ ގުޅިގެން ތިރީގައިވާ މާނަކުރުމެވެ. (ހ)- "ބަންޑާރަ ނައިބު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ގާނޫނުއަސާސީގެ 133 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާ އިސްތިހާރު ބަންޑާރަ ނައިބަށެވެ. (ނ)- "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީސް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އޮފީހަށެވެ. އަދި ބަންޑާރަ

ނައިބުގެ އޮފީހަކީ މި ގާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފެށުމުގެ ކުރިން އެޓަރނީ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސްގެ ނަމުގައި ހިނގަމުން އައި އޮފީހެވެ. (ނ)- "ދައުލަތުގެ ވަކީލު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވެރިކަން ހިންގުމުގެ ބާރުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި، ގާނޫނު ހެދުމުގެ ބާރުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ގާނޫނުގެ ދަށުން އުފެދިފައިވާ އެންމެހައި މުސްތަޤިއްލު ކޮމިޝަންތަކާއި މުސްތަޤިއްލު މަގާމުތަކާއި އޮފީސްތަކާއި އެ ކޮމިޝަންތަކުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި، ޢަދުލުއިންސާފު ގާއިމުކުރުމުގެ ބާރުގެ ދަށުން ހިނގާ އެންމެހައި އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި ކޮމިޝަންތަކެވެ. އަދި މި ގާނޫނުގެ ބޭނުމުގައި ސަރުކާރުގެ މެޖޯރިޓީ ހިއްސާ ހިމެނޭ ކުންފުނިތައް ވެސް ހިމެނެއެވެ. (ރ)- "ސަރުކާރުގެ ވަކީލު" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ރައީސުލްޖުމްހޫރިއްޔާގެ އޮފީހާއި، ސަރުކާރުގެ ވުޒާރާތަކާއި، އެ ވުޒާރާތަކުގެ ދަށުން ހިނގާ ޑިޕާޓްމަންޓުތަކާއި ސަރުކާރުގެ އެހެނިހެން އިދާރާތަކާއި އޮފީސްތަކާއި ކޮމިޝަންތަކެވެ. އަދި މި ގާނޫނުގެ ބޭނުމުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިދާރީ ދާއިރާތައް ލާމަރުކަޒީ ގޮތުން ހިންގުމަށް ޓަކައި އުފައްދާފައިވާ ކައުންސިލުތައް ވެސް ހިމެނެއެވެ. (ބ)- "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަގާމުތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަގާމުތަކާއި އެ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފައްދާ މަގާމުތަކާއި އަދި އެ މަގާމުތަކަށް އައްޔަނުކުރެވޭ ފަރާތްތަކެވެ. ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަށް އުނިއިތުރު ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިބާރާތް. "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަގާމުތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ މަގާމުތަކާއި، އެ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފައްދާ މަގާމުތަކާއި އަދި އެ މަގާމުތަކަށް އައްޔަނުކުރެވޭ ފަރާތްތަކެވެ. ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ޅ)- "ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ މަގާމާއި އަދި އެ މަގާމަށް ބަންޑާރަ ނައިބު އައްޔަނުކުރާ ފަރާތްތަކެވެ. (ކ)- "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މުވައްޒަފުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ބަންޑާރަ ނައިބުގެ މުވައްޒަފުންނެވެ. (އ)- "ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ޤާނޫނުއަސާސީގެ 220 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އައްޔަނުކުރެވޭ ފަރާތެވެ. ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ކ) އަށް އުނިއިތުރު ގެނައުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިބާރާތް، "ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ މުވައްޒަފުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، މި ގާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)ގެ ދަށުން އުފައްދާ އިސް މަގާމުތަކާއި މި ގާނޫނުގެ 17 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ސޮލިސިޓަރ ޖެނެރަލްގެ މަގާމާއި، މި ގާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ސިވިލް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ ޤިސްމުގެ މަގާމުތަކާއި، މި ގާނޫނުގެ 19 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސަރވިސްގެ މުވައްޒަފުންގެ މަގާމުތަކަށް އައްޔަނުކުރާ ފަރާތްތަކެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ބިލުގެ 33 ވަނަ މާއްދާގައި މާނަކުރުމުގެ ބަޔާންކޮށްފައި އޮތް، 33 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ) އަދި އެ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުން ހުށަހަޅުއްވައިފައިވާ އިސްލާހު. މި އިސްލާހު މިގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އަހާނަން. އިސްލާހު ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވި ތިން މެންބަރުންގެ އިއްތިފާގުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އަޅުގަނޑުމެން މި ބިލުގެ 14 ވަނަ މާއްދާއަށް ގެނައި ބަދަލާ ގުޅިގެން 15 ވަނަ މާއްދާގެ ބައެއް މާއްދާތަކަށް ބަދަލުތަކެއް ގެންނަންޖެހޭ. އެ މާއްދާތަކެއް ޓެކްނިކަލުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދަށް.

<u>ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ މެންބަރު އަޝްރަފް ރަޝީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މި ގާނޫނުގެ 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކޮށް (ސ) އުނިކުރުމަށްފަހު އެގޮތަށް ތަރުތީބުކޮށް އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅައިލާނަން. މިގޮތުން (ނ) އަށް ގެންނަ އިސްލާހަކީ، މި މާއްދާގެ (ހ)ގެ ދަށުން ބަންޑާރަ ނައިބުގެ އޮފީހުގެ އިސް މަޤާމުތަކަށް މީހުން އައްޔަންކޮށް ވަކިކުރުމާއި އަދި އެ ފަރާތްތަކަށް އެ މަޤާމުތަކުން އިސްތިޢުފާ ދިނުމާ މި ގާނޫނުގެ 23 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ހަދާ ވަޒީފާއާ ބެހޭ ގަވާއިދާ އެއްގޮތާ ގޮތުގެ މަތިންނެވެ.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތުއަރުވާނަން ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މަޙްމޫދު ފާރިހަށް.

<u>ކެންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މަޙްމޫދު ފާރިހު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ. ޖުޑީޝިއަރީ ކޮމިޓީގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އެ ހުށަހެޅުއްވި އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަން.

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އެހެންކަމުން 15 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަށް މިހާރު ހުށަހެޅިފައި މިވާ އިސްލާހު ފާސްކުރުމާ ގުޅޭ ގޮތުން އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އެދެން. މި އިސްލާހު މިގޮތަށް ފާސްކުރަން ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން މި އިސްލާހު ފާސްވެއްޖެ. އެހެންކަމުން ބިލު ފާސްކުރަން އަޅުގަނޑު ވޯޓަށް އެދެން. މި ބިލަށް ގެނެސްފައިވާ އިސްލާހުތަކާއި އެކީ ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ ބިލު ފާސްކުރަން އަދި މި ބިލު ފާސްކުރާއިރު ބިލަށް ގެނެސްފައި މިވާ ބަދަލުތަކާ އެކީގައި އިމުލާ ކުރުމަށް އަދި އިބާރާތްތައް ރަނގަޅުކުރަންޖެހޭ ކަންތައްތައް ކުރުން އިދާރީ ގޮތުން އެ ކަންކަން ކުރުމަށް އެ ބާރުދީ ބިލު ފާސްކުރުމަށް ފެނިވަޑައިގަންނަވާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުން ވޯޓުދެއްވުމަށް. (ވޯޓުދެއްވުން) މި ވަގުތު ކޮމިޓީއަށް ހާޒިރުވެ ތިބި މެންބަރުންގެ އިއްތިފާޤުން ބިލު ފާސްވެއްޖެ. ވޯޓުގައި ބައިވެރިވި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ފަރެސްމާތޮޑާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނާޝިދު، ތިނަދޫ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއިލް ނިޒާރު، ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ރިޔާޟް، ކެންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙަމްދޫނު ޒަރީރު، ހޯރަފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސައްތާރު މުޙައްމަދު. އާދެ! މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގައި އެޖެންޑާކުރި ބަންޑާރަ ނައިބު އޮފީހުގެ ބިލު ދިރާސާކުރުމުގެ މަސައްކަތް. މި މަސައްކަތް މިވަނީ ނިންމައިލެވިފަ. އެހެންކަމުން ކޮމިޓީއަށް ދެއްވި ވަގުތަށް އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންނަށް ޝުކުރިއްޔާ އަޅުގަނޑު ހަމަ ޝުކުރު ދަންނަވަން. އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީގެ އެޖެންޑާގައި މަސައްކަތް ނިމިފައިވާތީ، މިހިސާބުން ކޮމިޓީ ބައްދަލުވުން ނިންމައިލާނަން.